

LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖ
N U T A R I M A S

**DĖL VALSTYBINIO GYVENTOJŲ APSAUGOS PLANO BRANDUOLINĖS
AVARIJOS ATVEJU PATVIRTINIMO**

2012 m. sausio 18 d. Nr. 99
Vilnius

Vadovaudamasi Lietuvos Respublikos civilinės saugos įstatymo (Žin., 1998, Nr. [115-3230](#); 2009, Nr. [159-7207](#)) 9 straipsnio 17 punktu ir 30 straipsnio 3 dalimi, Lietuvos Respublikos branduolinės energijos įstatymo (Žin., 1996, Nr. [119-2771](#); 2011, Nr. [91-4314](#)) 7 straipsnio 1 dalies 5 punktu, 15 straipsnio 10 punktu ir 17 straipsnio 2 punktu, Lietuvos Respublikos Vyriausybė n u t a r i a:

Patvirtinti Valstybinį gyventojų apsaugos planą branduolinės avarijos atveju (pridedama).

MINISTRAS PIRMININKAS

ANDRIUS KUBILIUS

KULTŪROS MINISTRAS,
PAVADUOJANTIS VIDAUS REIKALŲ MINISTRĄ

ARŪNAS GELŪNAS

VALSTYBINIS GYVENTOJŲ APSAUGOS PLANAS BRANDUOLINĖS AVARIJOS ATVEJU

I. BENDROSIOS NUOSTATOS

1. Valstybinis gyventojų apsaugos planas branduolinės avarijos atveju (toliau – Planas) valstybės lygiu nustato civilinės saugos priemones organizuojant ir vykdant apsaugomuosius veiksmus, kuriais siekiama apsaugoti ir (ar) iki minimumo sumažinti nulemtųjų ir atsitiktinių jonizuojančiosios spinduliuotės poveikio efektų riziką gyventojams iki radionuklidų išmetimo į aplinką ir apsaugoti gyventojų turtą ir aplinką nuo radioaktyviojo užterštumo dėl branduolinės avarijos branduolinės energetikos objekte (neatsižvelgiant į tai, ar jis yra Lietuvos Respublikoje, ar už jos ribų) ir (ar) radiologinės avarijos (I ir III grėsmių kategorijų branduolinės energetikos objekte) grėsmės, kai prognozuojama, kad tikrai įvyks radioaktyviųjų medžiagų tolimasis išmetimas už branduolinės energetikos objekto sanitarinės apsaugos zonos ribų, taip pat įvykus radioaktyviųjų medžiagų tolimajam išmetimui, kai kyla valstybės lygio ekstremaliosios situacijos grėsmė ar susidaro valstybės lygio ekstremalioji situacija.

2. Planas parengtas vadovaujantis:

2.1. Konvencija dėl ankstyvo pranešimo apie branduolinę avariją (Žin., 2004, Nr. [32-1013](#));

2.2. Konvencija dėl pagalbos įvykus branduolinei avarijai arba kilus radiologiniam pavojui (Žin., 2000, Nr. [67-2021](#));

2.3. 1989 m. lapkričio 27 d. Tarybos direktyva 1989/618/Euratomas dėl plačiosios visuomenės informavimo apie sveikatos apsaugai taikytinas priemones ir atliktinus veiksmus nepaprastosios radiologinės padėties atveju (OL 2004 m. *specialusis leidimas*, 15 skyrius, 1 tomas, p. 366);

2.4. Lietuvos Respublikos civilinės saugos įstatymu (Žin., 1998, Nr. [115-3230](#); 2009, Nr. [159-7207](#)) (toliau – Civilinės saugos įstatymas);

2.5. Lietuvos Respublikos branduolinės energijos įstatymu (Žin., 1996, Nr. [119-2771](#); 2011, Nr. [91-4314](#)) (toliau – Branduolinės energijos įstatymas);

2.6. Lietuvos Respublikos branduolinės saugos įstatymu (Žin., 2011, Nr. [91-4316](#));

2.7. Lietuvos Respublikos radiacinės saugos įstatymu (Žin., 1999, Nr. [11-239](#)) (toliau – Radiacinės saugos įstatymas);

2.8. Ekstremaliųjų įvykių kriterijais, patvirtintais Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2006 m. kovo 9 d. nutarimu Nr. 241 (Žin., 2006, Nr. [29-1004](#); 2011, Nr. 107-5059);

2.9. Valstybiniu ekstremaliųjų situacijų valdymo planu, patvirtintu Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2010 m. spalio 20 d. nutarimu Nr. 1503 (Žin., 2010, Nr. [125-6425](#)) (toliau – Valstybinis planas);

2.10. Gyventojų evakavimo organizavimo tvarkos aprašu, patvirtintu Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2010 m. spalio 20 d. nutarimu Nr. 1502 (Žin., 2010, Nr. [125-6424](#));

2.11. Civilinės saugos tarptautinės pagalbos prašymo, priėmimo ir teikimo tvarkos aprašu, patvirtintu Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2011 m. gegužės 4 d. nutarimu Nr. 1502 (Žin., 2011, Nr. [54-2602](#));

2.12. Keitimosi informacija apie įvykį, ekstremaliąjį įvykį ar ekstremaliąją situaciją tvarkos aprašu, patvirtintu vidaus reikalų ministro 2007 m. kovo 30 d. įsakymu Nr. 1V-114 (Žin., 2007, Nr. [40-1515](#); 2010, Nr. [94-4963](#));

2.13. Lietuvos higienos norma HN 99:2011 „Gyventojų apsauga įvykus radiologinei ar branduolinei avarijai“, patvirtinta sveikatos apsaugos ministro 2011 m. gruodžio 7 d. įsakymu

Nr. V-1040 (Žin., 2011, Nr. [155-7369](#)) (toliau – HN 99:2011);

2.14. Lietuvos higienos norma HN 73:2001 „Pagrindinės radiacinės saugos normos“, patvirtinta sveikatos apsaugos ministro 2001 m. gruodžio 21 d. įsakymu Nr. 663 (Žin., 2002, Nr. [11-388](#));

2.15. Pespėjimo sistemai keliamų reikalavimų aprašu, patvirtintu Priešgaisrinės apsaugos ir gelbėjimo departamento prie Vidaus reikalų ministerijos direktoriaus 2010 m. birželio 28 d. įsakymu Nr. 1-191 (Žin., 2010, Nr. [80-4202](#));

2.16. Pasirengimo ir reagavimo į radiologinę ar branduolinę avariją reikalavimais Nr. GS-R-2, Tarptautinė atominės energijos agentūra, Viena, 2002 (toliau – TATENA reikalavimai GS-R-2);

2.17. Pasirengimo branduolinei ar radiologinei avarijai tvarka. Saugumo vadovas Nr. GS-G-2.1, Tarptautinė atominės energijos agentūra, Viena, 2007.

3. Ekstremaliųjų situacijų prevencijos priemonių planai, ekstremaliųjų situacijų valdymo planai, savivaldybių žmonių radiacinės saugos ir branduolinių ir radiacinių avarijų padarinių likvidavimo planai ir savivaldybių, patenkančių į branduolinės energetikos objekto prevencinę apsaugomųjų veiksmų zoną ir skubių apsaugomųjų veiksmų zoną, detalieji gyventojų evakavimo planai rengiami atsižvelgiant į Plano nuostatas.

4. Plano nuostatos pradeda veikti:

4.1. įvykus Lietuvos Respublikoje ar kitos valstybės branduolinės energetikos objekte branduolinei ir (ar) radiologinei avarijai, kai kyla radioaktyviosios taršos grėsmė Lietuvos gyventojams, jų turtui ar aplinkai;

4.2. kai Valstybinė atominės energetikos saugos inspekcija, vadovaudamasi Keitimosi informacija apie įvykį, ekstremalų įvykį ar ekstremaliąją situaciją tvarkos aprašu, pagal schemą (3 priedas) pateikia informaciją apie branduolinę ir (ar) radiologinę avariją ir radioaktyviųjų medžiagų tolimojo išmetimo prognozes;

4.3. kai 3 gretimi šalies automatizuoto jonizuojančiosios spinduliuotės gama dozės galios monitoringo (stebėsenos) (toliau – gama monitoringas) stočių postai užfiksuoja 0,1 mSv/val. ir didesnę dozės galią.

5. Plane vartojamos sąvokos apibrėžtos Civilinės saugos įstatyme, kituose civilinę saugą reglamentuojančiuose teisės aktuose, Branduolinės energijos įstatyme, Radiacinės saugos įstatyme ir HN 99:2011.

6. Plane vartojamų sąvokų paaiškinimas:

Atominė elektrinė – Lietuvos Respublikos ar kitos valstybės branduolinė (atominė) elektrinė.

Branduolinės energetikos objektas – Lietuvos Respublikoje ar kitoje valstybėje esanti branduolinė (atominė) elektrinė ar kitas branduolinės energetikos objektas, galintis kelti branduolinės avarijos ir (ar) radiologinės avarijos grėsmę, o branduolinės avarijos atveju – tolimąjį radionuklidų išmetimą.

Plane vartojamų santrumpų paaiškinimas:

ARGOS – Pranešimų apie branduolines avarijas ir sprendimų priėmimo paramos sistema (angl. *Accident Reporting and Guiding Operational System*), skirta radionuklidų pernašos prognozei atlikti.

INES skalė – Tarptautinės atominės energijos agentūros nustatyta Tarptautinė branduolinių ir radiologinių įvykių vertinimo skalė.

RADIS – Radiacinio monitoringo ir ankstyvojo perspėjimo sistema.

TATENA – Tarptautinė atominės energijos agentūra.

II. GALIMOS BRANDUOLINĖS IR RADIOLOGINĖS AVARIJOS, GALIMI JŲ PADARINIAI

I. SU ESAMŲ IR PLANUOJAMŲ ŠALIES BRANDUOLINĖS ENERGETIKOS OBJEKTŲ IR JŲ VEIKLA SUSIJUSIOS GRĖSMIŲ KATEGORIJOS

7. TATENA reikalavimuose GS-R-2 nustatytos 5 su branduolinės energetikos objektais ir jų veikla susijusios grėsmių kategorijos:

7.1. I grėsmės kategorija – atominės elektrinės ir kiti objektai, kuriems nustatyti prognozuojami vidiniai įvykiai, susiję su radionuklidų išmetimu į atmosferą ar vandenį, taip pat su išorine apšvita (pavyzdžiui, neatlaikius apsauginiam gaubtui ar kritinio įvykio atveju), prasidėję atominės elektrinės teritorijoje (įvertinus ir labai mažą tikimybę), galintys nulemti dideles apšvitos dozes už atominės elektrinės ribų;

7.2. II grėsmės kategorija – neenergetiniai tiriamieji reaktoriai ir kiti objektai, kuriems nustatyti prognozuojami vidiniai įvykiai, dėl kurių žmonės už neenergetinio tiriamojo reaktoriaus ribų gali gauti apšvitos dozę ir būtina nedelsiant imtis skubių apsaugomųjų veiksmų. II grėsmės kategorija (kitais negu I grėsmės kategorija) neapima atominių elektrinių, kurioms nustatyti prognozuojami vidiniai įvykiai (įvertinus ir labai mažą tikimybę), galintys nulemti dideles apšvitos dozes už neenergetinio tiriamojo reaktoriaus ribų;

7.3. III grėsmės kategorija – panaudoto branduolinio kuro saugyklos, pramoniniai apšvitinimo įrenginiai ir kiti įrenginiai, kuriems nustatyti prognozuojami vidiniai įvykiai, dėl kurių žmonės gali gauti apšvitos dozę ar gali būti radioaktyviai užteršti ir būtina nedelsiant imtis apsaugomųjų veiksmų. III grėsmės kategorija (kitais negu II grėsmės kategorija) neapima neenergetinių tiriamųjų reaktorių, kuriems nustatyti prognozuojami vidiniai įvykiai, dėl kurių būtina nedelsiant imtis skubių apsaugomųjų veiksmų už panaudoto branduolinio kuro saugyklos ar kito pramoninio jonizuojančiąją spinduliuotę skleidžiančio įrenginio ribų;

7.4. IV grėsmės kategorija – įvykiai, galintys sukelti branduolinę ir (ar) radiologinę avariją, dėl kurios gali tekti nedelsiant imtis apsaugomųjų veiksmų gyvenamojoje vietovėje, kurios neįmanoma numatyti iš anksto. IV grėsmės kategorija apima teisėtą veiklą, pervežant branduolinio kuro ciklo medžiagas, jonizuojančiosios spinduliuotės šaltinius, eksploatuojant palydovus su branduoliniais varikliais ar radioterminius generatorius, ir neteisėtą veiklą, panaudojant neteisėtai įsigytas branduolines medžiagas ar kitus jonizuojančiosios spinduliuotės šaltinius;

7.5. V grėsmės kategorija – kai dėl I ir II grėsmių kategorijų objektuose įvykusių branduolinių ir (ar) radiologinių avarių ar kitose valstybėse esančiuose I ir II grėsmių kategorijų objektuose įvykusių branduolinių ir radiologinių avarių užteršiami maisto produktai ir jų žaliavos, geriamasis vanduo, pašarai ir jų žaliavos.

8. Vadovaujantis TATENA Reagavimo į branduolines ir radiologines avarijas metodika TECDOC-953, Plano 1 lentelėje nustatytos šios Lietuvoje esamų ir planuojamų branduolinės energetikos objektų ir jų veiklą grėsmių kategorijos:

1 lentelė

Grėsmės kategorija	Esami branduolinės energetikos objektai	Planuojami branduolinės energetikos objektai
I	Ignalinos atominė elektrinė (toliau – Ignalinos AE)	Visagino atominė elektrinė (toliau – Visagino AE)
III	Maišiagalos radioaktyviųjų atliekų saugykla	nauja Ignalinos AE panaudoto branduolinio kuro saugykla
	esama Ignalinos AE panaudoto branduolinio	kietųjų radioaktyviųjų atliekų išėmimo, tvarkymo ir saugojimo įrenginiai

	kuro saugykla	
		trumpaamžių labai mažo aktyvumo radioaktyviųjų atliekų buferinė saugykla ir atliekynas („Landfill“)
		trumpaamžių mažo ir vidutinio aktyvumo radioaktyviųjų atliekų atliekynas

II. IGNALINOS AE (IR JOS AIKŠTELĖJE ESANČIUOSE BRANDUOLINĖS ENERGETIKOS OBJEKTUOSE) GALIMOS BRANDUOLINĖS IR (AR) RADIOLOGINĖS AVARIJOS, ŠIŲ AVARIJŲ KLASIFIKAVIMAS

9. Ignalinos AE avarinės parengties plano, patvirtinto valstybės įmonės Ignalinos AE generalinio direktoriaus 2011 m. vasario 2 d. įsakymu Nr. VĮs-62, neprojektinių avarių apraše nustatyta, kad Ignalinos AE (ir jos aikštelėje esančiuose branduolinės energetikos objektuose) branduolinės ir (ar) radiologinės avarijos gali įvykti dėl:

9.1. visiško elektros srovės praradimo Ignalinos AE energijos blokų savosioms reikmėms;

9.2. nekompensuoto vandens praradimo panaudoto branduolinio kuro kasečių išlaikymo baseinuose;

9.3. šilumą išskiriančių rinklių kritimo į panaudoto branduolinio kuro kasečių išlaikymo baseino dugną, kurio metu prasideda savaiminė grandininė reakcija.

10. Ignalinos AE energijos blokuose ir Ignalinos AE aikštelėje esančiuose branduolinės energetikos objektuose (naujoje Ignalinos AE panaudoto branduolinio kuro saugykloje, kietųjų radioaktyviųjų atliekų išėmimo, tvarkymo ir saugojimo įrenginiuose, trumpaamžių labai mažo aktyvumo radioaktyviųjų atliekų buferinės saugyklos ir atliekyno („Landfill“) laidojimo moduluose, trumpaamžių mažo ir vidutinio aktyvumo radioaktyviųjų atliekų atliekyne) taip pat gali įvykti branduolinė ir (ar) radiologinė avarija dėl lėktuvo kritimo, žemės drebėjimo, sprogo, išorinio gaisro ir kitos išorinės grėsmės.

11. Ignalinos AE avarinės parengties plane nustatyti avarinių intervencijų lygiai, kurių metu taikomos Ignalinos AE darbo sutrikimų padarinius švelninančios priemonės. Jos pradeda veikti tada, kai dar nėra techninių branduolinės avarijos požymių, tačiau prognozuojama, kad jie gali atsirasti. Ignalinos AE avarinės parengties plane nustatytos šios branduolinės avarijos klasės:

11.1. išankstinė parengtis – branduolinės energetikos objektą eksploatuojančios organizacijos pasirengimas reaguoti į sutrikimus, kurių metu įvyksta žymus arba nenustatytas įmonės saugos lygio sumažėjimas. Esant tokiems sutrikimams turi būti parengta veikti Avarinės parengties organizacija, sudaryta pagal TATENA reikalavimus GS-R-2, ir papildomai įvertinta situacija;

11.2. vietinė avarija. Esant vietinei avarijai turi būti pasirengta vykdyti skubius apsaugomuosius veiksmus už branduolinės energetikos objekto ribų ir apriboti branduolinės energetikos objekto personalo apšvitos dozes. Vietinę avariją gali sukelti šie branduolinės energetikos objekto darbo sutrikimai, kai:

11.2.1. sanitarinės apsaugos zonoje pasklinda radioaktyviųjų medžiagų kiekis, kuris viršija leistinas branduolinės energetikos objekto normalios eksploatacijos normas;

11.2.2. labai sumažėja aktyviosios zonos arba panaudoto branduolinio kuro apsauga;

11.2.3. įvyksta bet kokie gedimai darbe, dėl kurių gali būti pažeista aktyvioji zona arba panaudoto branduolinio kuro vientisumas;

11.3. bendroji avarija. Esant bendrajai avarijai už branduolinės energetikos objekto sanitarinės apsaugos zonos ribų pasklinda radionuklidai arba toks jų pasklidimas yra galimas ir prognozuojamas. Paskelbus bendrąją avariją, atsižvelgiant į aplinkos užterštumo lygį, privaloma nedelsiant vykdyti skubius apsaugomuosius veiksmus prevencinėje apsaugomųjų veiksmų zonoje ir pasirengti juos vykdyti skubių apsaugomųjų veiksmų zonoje, o tolimojoje

zonoje pasirengti vykdyti ankstyvuosius ir ilgalaikius apsaugomuosius veiksmus (toliau – kiti apsaugomieji veiksmai). Bendrąją avariją gali sukelti šie branduolinės energetikos objekto darbo sutrikimai, kai:

11.3.1. faktiškai pažeidžiama arba prognozuojama, kad bus pažeista aktyvioji zona ar didelio kiekio panaudoto branduolinio kuro vientisumas;

11.3.2. už sanitarinės apsaugos zonos ribų pasklinda radionuklidai, kurie nulems dozes, viršijančias apsaugomųjų veiksmų lygius, kuriems esant vykdomi skubūs apsaugomieji veiksmai.

12. Šalyje radiologinė avarija gali įvykti dėl neįprastojo įvykio, kuriam gresiant ar įvykus, taip pat dėl kurio padarinių ar galimų padarinių būtina nedelsiant vykdyti skubius apsaugomuosius veiksmus, o prireikus – ir kitus apsaugomuosius veiksmus, siekiant sumažinti jonizuojančiosios spinduliuotės žalingo poveikio riziką žmonėms, jų turtui ar aplinkai. Neįprastasis įvykis, sukeliantis radiologinę avariją, gali būti, kai:

12.1. pažeistas potencialiai pavojingas jonizuojančiosios spinduliuotės šaltinis;

12.2. išsilieja pavojingas atvirasis jonizuojančiosios spinduliuotės šaltinis;

12.3. įvyksta gaisras, sprogimas ar uždūmijimas jonizuojančiosios spinduliuotės šaltinio vietoje;

12.4. įtariama, kad yra nešvarioji bomba, ar įvyksta nešvariosios bombos sprogimas;

12.5. įvyksta sprogimas (nebranduolinis) ar kyla gaisras, susijęs su branduoliniu ginklu (be branduolinio ginklo pažeidimo);

12.6. sugadinama, pažeidžiama apsauga ar išsilieja pavojingas jonizuojančiosios spinduliuotės šaltinis;

12.7. kyla gaisras ar įvyksta kitas su pavojingu jonizuojančiosios spinduliuotės šaltiniu susijęs įvykis, kurio metu pastate gali pasklisti radioaktyviosios medžiagos.

III. IGNALINOS AE AVARINĖS PARENGTIES ZONOS IR SEKTORIAI. KITI BRANDUOLINĖS ENERGETIKOS OBJEKTAI

13. Atsižvelgiant į TATENA reikalavimus GS-R-2, Plano 1 priede aplink Ignalinos AE nustatytos sanitarinės apsaugos zona, prevencinė apsaugomųjų veiksmų zona, skubių apsaugomųjų veiksmų zona ir tolimoji zona, kurios padalytos į 16 sektorių. Ignalinos AE aikštelėje esančių branduolinės energetikos objektų sanitarinės apsaugos zona patenka į Ignalinos AE sanitarinės apsaugos zoną.

14. Sanitarinės apsaugos zona – tai 3 kilometrų spinduliu nuo Ignalinos AE nutolusi zona. Ignalinos AE aikštelėje esantiems branduolinės energetikos objektams sanitarinės apsaugos zonos ribos nustatomos atskirai remiantis Branduolinės energijos įstatymo 28 straipsnio 1 dalimi, Sanitarinių apsaugos zonų ribų nustatymo ir režimo taisyklėmis, patvirtintomis sveikatos apsaugos ministro 2004 m. rugpjūčio 19 d. įsakymu Nr. V-586 (Žin., 2004, Nr. [134-4878](#)), ir kitais teisės aktais. Sanitarinės apsaugos zonai dėl galimo neigiamo jonizuojančiosios spinduliuotės poveikio žmonių sveikatai ir aplinkai galioja reikalavimai, nustatyti Branduolinės energijos įstatymo 28 straipsnyje. Ši zona negyvenama, joje vykdomos radiacinės apsaugos priemonės, numatytos Ignalinos AE avarinės parengties plane. Atsižvelgiant į Ignalinos AE aikštelėje statomus naujus branduolinės energetikos objektus, patikslinama sanitarinės apsaugos zona ir Planas.

15. Teritorija, prasidedanti už Ignalinos AE sanitarinės apsaugos zonos ribų ir pasibaigianti ties 300 kilometrų nuo Ignalinos AE, suskirstyta į prevencinę apsaugomųjų veiksmų zoną, skubių apsaugomųjų veiksmų zoną ir tolimąją zoną. Valstybės ir savivaldybių institucijos ir įstaigos, patenkančios į šias zonas, atsižvelgdamos į zonos tipą, branduolinės ir (ar) radiologinės avarijos atvejui iš anksto suplanuoja apsaugomuosius veiksmus, nustatytus HN 99:2011:

15.1. prevencinė apsaugomųjų veiksmų zona – tai 3–5 kilometrų spinduliu nuo Ignalinos AE nutolusi avarinės parengties zona. Savivaldybės administracijos direktorius

savivaldybės ekstremaliųjų situacijų valdymo plane ir (ar) savivaldybės prevencinių priemonių plane numato šioje zonoje esančių gyventojų aprūpinimo stabiliojo jodo preparatais priemones. Savivaldybės administracijos direktorius, gavęs branduolinės energetikos objekto perspėjimą apie branduolinę ir (ar) radiologinę avariją, perspėja savivaldybės teritorijoje esančius gyventojus, valstybės institucijas ir įstaigas, ūkio subjektus ir kitas įstaigas ir informuoja juos apie taikytinus skubius apsaugomuosius veiksmus, kurių reikia imtis nedelsiant. Prevencinėje apsaugomųjų veiksmų zonoje jodo profilaktika ir kiti savivaldybės administracijos direktoriaus nurodyti skubūs apsaugomieji veiksmai, kurių tikslas iki minimumo sumažinti nulemtųjų jonizuojančiosios spinduliuotės poveikio efektų riziką gyventojams dar iki radionuklidų išmetimo į aplinką, vykdomi nedelsiant;

15.2. skubių apsaugomųjų veiksmų zona – tai 5–30 kilometrų nuo Ignalinos AE nutolusi avarinės parengties zona. Savivaldybės administracijos direktorius savivaldybės ekstremaliųjų situacijų valdymo plane ir (ar) savivaldybės prevencinių priemonių plane numato šioje zonoje esančių gyventojų aprūpinimo stabiliojo jodo preparatais priemones. Savivaldybės administracijos direktorius, gavęs branduolinės energetikos objekto perspėjimą apie branduolinę ir (ar) radiologinę avariją, perspėja savivaldybės teritorijoje esančius gyventojus, valstybės institucijas ir įstaigas, ūkio subjektus ir kitas įstaigas ir informuoja juos apie jodo profilaktiką ir kitus taikytinus skubius apsaugomuosius veiksmus, kurių reikėtų imtis nedelsiant, savivaldybės ekstremaliųjų situacijų komisijai arba Lietuvos Respublikos Vyriausybės ekstremaliųjų situacijų komisijai (toliau – Vyriausybės ekstremaliųjų situacijų komisija) priėmus sprendimą dėl skubių apsaugomųjų veiksmų vykdymo;

15.3. tolimoji zona – tai 30–300 kilometrų nuo Ignalinos AE nutolusi zona. Tolimojoje zonoje nustatius maisto produktų, geriamojo vandens, pašarų ir aplinkos (grunto, dirvožemio, automobilių kelių, statinių) ilgalaikį radioaktyvųjų užterštumą ir siekiant apsaugoti gyventojus nuo per maisto produktus gaunamos papildomos apšvitos, savivaldybės ekstremaliųjų situacijų komisijos arba Vyriausybės ekstremaliųjų situacijų komisijos sprendimu prireikus vykdomas laikinas gyventojų perkėlimas, aplinkos dezaktyvavimas, maisto produktų, geriamojo vandens ir pašarų radiologinės taršos kontrolė ir kiti apsaugomieji veiksmai.

16. Civilinės saugos veiksmų planavimo tikslais Ignalinos AE prevencinė apsaugomųjų veiksmų zona, skubių apsaugomųjų veiksmų zona ir tolimoji zona papildomai suskirstytos smulkesniais žiedais, o kas 22,5° kampu – tolygiai į 16 sektorių, pažymėtų raidėmis: A, B, C, D, E, F, G, H, J, K, L, M, N, P, R, S. Ignalinos AE sanitarinės apsaugos zona, prevencinė apsaugomųjų veiksmų zona, skubių apsaugomųjų veiksmų zona ir tolimoji zona apibūdintos 2 lentelėje.

2 lentelė

Zonos apibūdinimas	Zonos pavadinimas			
	sanitarinės apsaugos zona	prevencinė apsaugomųjų veiksmų zona	skubių apsaugomųjų veiksmų zona	tolimoji zona
Zonos riba (spindulys nuo Ignalinos AE), kilometrais	3	5	30	300
Mažiausias ir didžiausias zonos atstumas nuo atominės elektrinės, kilometrais	0–3	3–5	5–30	30–300
Zonos plotis, kilometrais	3	2	25	270
Papildomi zonų padalijimai, kilometrais			kas 5	kas 50

17. Pasibaigus radionuklidų patekimui į aplinką, pagal gama monitoringo duomenis

atlikus radionuklidų pernašos prognozę ir vadovaujantis Sveikatos apsaugos ministerijos pasiūlymais, Ignalinos AE prevencinės apsaugomųjų veiksmų zonos ir skubių apsaugomųjų veiksmų zonos ribų (jos gali būti apribotos ir ne koncentriniais žiedais) tikslinimą organizuoja savivaldybės ekstremaliųjų situacijų operacijų centras, jam padeda Aplinkos apsaugos agentūra, Sveikatos apsaugos ministerija, Radiacinės saugos centras, Vidaus reikalų ministerija, Policijos departamentas prie Vidaus reikalų ministerijos (toliau – Policijos departamentas), Valstybinė atominės energetikos saugos inspekcija, Valstybinė maisto ir veterinarijos tarnyba ir savivaldybės administracija.

18. Jeigu kitos valstybės branduolinės energetikos objekto prevencinė apsaugomųjų veiksmų zona, skubių apsaugomųjų veiksmų zona ir tolimoji zona patenka į Lietuvos Respublikos teritoriją, šiose zonos valstybės ir savivaldybių institucijos, ūkio subjektai ir kitos įstaigos, vadovaudamiesi Plano nuostatomis, iš anksto suplanuoja apsaugomuosius veiksmus, nustatytus HN 99:2011.

IV. BENDROSIOS AVARIJOS FAZĖS. REKOMENDUOJAMI APSAUGOMIEJI VEIKSMAI BRANDUOLINĖS ENERGETIKOS OBJEKTO AVARINĖS PARENGTIES ZONOSE

19. Prognozuojant galimos branduolinės avarijos padarinius ir planuojant skubius apsaugomuosius veiksmus, skiriamos 3 bendrosios avarijos fazės:

19.1. fazė iki radionuklidų išmetimo į aplinką – laikas nuo to momento, kai tampa aišku, kad branduolinės energetikos objekte technologiniai procesai yra taip sutrikę, kad radionuklidų išmetimas į aplinką nebeišvengiamas, iki radionuklidų išmetimo į aplinką pradžios;

19.2. ankstyvoji fazė – laikas nuo radionuklidų išmetimo į aplinką pradžios iki pabaigos. Šis laikotarpis gali tęstis nuo kelių valandų iki keliolikos parų. Šios fazės metu išorinę apšvitą sukelia iš praslenkančio radioaktyviojo debesies iškritę radionuklidai, o vidinę – įkvepiami radionuklidai;

19.3. vėlyvoji fazė – laikas nuo radionuklidų patekimo į aplinką pabaigos, kol nebelieka radiacinės saugos priemonių taikymo poreikio. Šios fazės metu išorinę apšvitą sukelia ant žemės paviršiaus ir pastatų esančios radioaktyviosios iškritos, taip pat užteršti maisto produktai, geriamasis vanduo.

20. Branduolinės avarijos atveju, kai radionuklidai išmetami į aplinką, galima:

20.1. išorinė apšvita – iš praslenkančio radioaktyviojo debesies, taip pat dėl radionuklidų, iškritusių ant žemės, pastatų ir darbo vietų paviršiaus, ant atvirų kūno vietų ir drabužių;

20.2. vidinė apšvita – įkvepiant radioaktyvius aerosolius (inhaliacinis pavojus), vartojant vandenį ir maisto produktus, užterštus radionuklidais, taip pat radionuklidams patekus per odą ir žaizdas.

21. Branduolinės avarijos atveju paskelbus bendrąją avariją, vadovaujantis HN 99:2011:

21.1. prevencinėje apsaugomųjų veiksmų zonoje nedelsiant vykdomi skubūs apsaugomieji veiksmai;

21.2. skubių apsaugomųjų veiksmų zonoje nedelsiant vykdomi skubūs apsaugomieji veiksmai ir (ar) kiti apsaugomieji veiksmai, kai savivaldybės ekstremaliųjų situacijų komisija arba Vyriausybės ekstremaliųjų situacijų komisija, atsižvelgusi į radioaktyviojo užterštumo lygį ir operatyvius apsaugomosios veiklos taikymo lygio dydžius, priima sprendimą dėl šių apsaugomųjų veiksmų vykdymo;

21.3. tolimojoje zonoje nustačius maisto produktų, geriamojo vandens, pašarų ir aplinkos (grunto, dirvožemio, automobilių kelių, statinių) ilgalaikį radioaktyvų užterštumą ir siekiant apsaugoti gyventojus nuo per maisto produktus gaunamos papildomos apšvitos, savivaldybės ekstremaliųjų situacijų komisija arba Vyriausybės ekstremaliųjų situacijų komisija, atsižvelgusi į radioaktyviojo užterštumo lygį ir operatyvius apsaugomosios

veiklos taikymo lygio dydžius, priima sprendimą dėl laikino gyventojų perkėlimo, aplinkos dezaktyvavimo, maisto produktų, geriamojo vandens ir pašarų radiologinės taršos kontrolės atlikimo ir kitų apsaugomųjų veiksmų vykdymo.

III. EKSTREMALIOSIOS SITUACIJOS, SUSIDARIUSIOS DĖL ĮVYKUSIOS BRANDUOLINĖS AVARIJOS, VALDYMO ORGANIZAVIMAS

I. INSTITUCIJŲ FUNKCIJOS BRANDUOLINĖS AVARIJOS ATVEJU

22. Energetikos ministerija:

22.1. teikia Lietuvos Respublikos Vyriausybei (toliau – Vyriausybė) pasiūlymus dėl ekstremaliosios energetikos padėties paskelbimo ir atšaukimo, valstybės naftos produktų ir naftos atsargų naudojimo, energetikos įmonių administravimo perėmimo, kol truks dėl branduolinės avarijos susidariusi ekstremalioji energetikos padėtis, jeigu energetikos įmonės nevykdo Vyriausybės ar jos įgaliotų institucijų nurodymų;

22.2. Vyriausybei nusprendus panaudoti valstybės naftos produktus ir naftos atsargas, nustato leidžiamų sunaudoti valstybės naftos produktų atsargų kiekius, nomenklatūrą, paskirstymo tvarką;

22.3. pagal kompetenciją teikia Vyriausybės ekstremalių situacijų komisijai pasiūlymus;

22.4. vadovaudamasi Vyriausybės 2010 m. rugsėjo 22 d. nutarimu Nr. 1368 „Dėl slėptuvių poreikio nustatymo“ (Žin., 2010, Nr. [116-5928](#)), užtikrina atsarginės slėptuvės panaudojimą valstybės ekstremaliųjų situacijų operacijų centro veiklai.

23. Valstybinė atominės energetikos saugos inspekcija:

23.1. vertina situaciją ir prognozuoja branduolinės ir (ar) radiologinės avarijos Ignalinos AE ar kituose branduolinės energetikos objektuose eigą;

23.2. vadovaudamasi Keitimosi informacija apie įvykį, ekstremalųjį įvykį ar ekstremaliąją situaciją tvarkos aprašu, pagal schemą (3 priedas) branduolinės ir (ar) radiologinės avarijos atveju suinteresuotoms valstybės ir savivaldybių institucijoms teikia skubią informaciją apie branduolinę ir (ar) radiologinę avariją, radiologinę padėtį branduolinės energetikos objekte, radioaktyviųjų medžiagų tolimojo išmetimo prognozes, technines branduolinės ir (ar) radiologinės avarijos aplinkybes, jos vystymosi ir likvidavimo eigą, padarinius ir kitą susijusią informaciją;

23.3. praneša Ministrui Pirmininkui apie branduolinės energetikos objekto būklę, branduolinės ir (ar) radiologinės avarijos pavojingumo laipsnį, vykdomas personalo apsaugos priemones ir rekomenduojamus apsaugomuosius veiksmus;

23.4. pagal kompetenciją Plane nustatyta tvarka ir pagal schemą (7 priedas) teikia gyventojams informaciją apie branduolinę avariją branduolinės energetikos objekte;

23.5. Lietuvos Respublikos ir tarptautinių teisės aktų nustatyta tvarka pagal schemą (3 priedas) teikia kitoms valstybėms, Europos Komisijai ir tarptautinėms organizacijoms (TATENA ir kitoms) informaciją apie branduolinės ir (ar) radiologinės avarijos technines aplinkybes, likvidavimo eigą ir padarinius, taip pat prognozuojamą arba nustatytą branduolinio įvykio klasę pagal INES skalę ir rekomenduojamus apsaugomuosius veiksmus.

24. Aplinkos apsaugos agentūra:

24.1. vykdo gama monitoringą, kaupia ir analizuoja gama monitoringo duomenis, atlieka radionuklidų pernašos prognozę šalyje ir ankstyvojo perspėjimo funkciją;

24.2. teikia atsakingosioms ir remiančiosioms institucijoms informaciją apie jonizuojančiosios spinduliuotės gama dozės galios lygį ir prognozuojamą radionuklidų pernašą aplinkos ore; teikia gama monitoringo duomenis ir nuolat juos atnaušina RADIS tinklalapyje (<http://193.219.133.11/>);

24.3. pagal Radiacinės saugos centro rekomendacijas kartu su radioaktyviųjų atliekų tvarkytoju numato ir planuoja aplinkos dezaktyvavimo priemones;

24.4. pagal kompetenciją dalyvauja aplinkos dezaktyvavimo darbuose.

25. Lietuvos hidrometeorologijos tarnyba prie Aplinkos ministerijos (toliau – Lietuvos hidrometeorologijos tarnyba) teikia atsakingosioms ir remiančiosioms institucijoms specializuotas hidrometeorologines prognozes.

26. Krašto apsaugos ministerija telkia karinius vienetus pagalbai civilinės saugos sistemos pajėgoms teikti Lietuvos Respublikos krašto apsaugos sistemos organizavimo ir karo tarnybos įstatymo (Žin., 1998, Nr. [49-1325](#)) 18 straipsnyje nustatytais atvejais ir tvarka.

27. Socialinės apsaugos ir darbo ministerija:

27.1. teikia Vyriausybei pasiūlymus dėl socialinės paramos teikimo evakuotiems ir nukentėjusiems gyventojams;

27.2. atlieka Valstybiniame plane nustatytas funkcijas.

28. Sveikatos apsaugos ministerija:

28.1. teikia pasiūlymus Vyriausybės ekstremalių situacijų komisijai, savivaldybės ekstremaliųjų situacijų komisijai reikiamiems sprendimams dėl skubių apsaugomųjų veiksmų, ankstyvųjų apsaugomųjų veiksmų ir ilgalaikių apsaugomųjų veiksmų taikymo ir jų atšaukimo priimti;

28.2. prireikus teikia Vyriausybei pasiūlymus dėl valstybės medicinos rezervo išteklių panaudojimo;

28.3. organizuoja gyventojų apšvitos kontrolę, teikia evakuojamų gyventojų sanitarinį švarinimą vykdančioms institucijoms pasiūlymus dėl apšvitos mažinimo;

28.4. pagal atsakingųjų institucijų pateiktus duomenis apskaičiuoja stabiliojo jodo preparatų kiekį, reikalingą civilinės saugos sistemos pajėgoms, ūkio subjektų ir kitų įstaigų specialistams ir darbuotojams, apmokytiems savanoriams, dalyvaujantiems likviduojant branduolinės ir (ar) radiologinės avarijos padarinius (toliau – likviduotojai), taip pat gyventojams, kurie patenka į prevencinę apsaugomųjų veiksmų zoną ir skubių apsaugomųjų veiksmų zoną; likviduotojams skirtus stabiliojo jodo preparatus kaupia valstybės medicinos rezerve, nustato jų išdavimo likviduotojams tvarką;

28.5. nustato apšvitos dozių ir taršos lygius, taikomus įvykus branduolinei avarijai;

28.6. atlieka Valstybiniame plane nustatytas funkcijas.

29. Radiacinės saugos centras:

29.1. pagal kompetenciją organizuoja ir atlieka gyventojų ir gyvenamosios aplinkos radiologinę stebėseną, pagal stebėsenos rezultatus prognozuoja gyventojų apšvitą ir branduolinės ir (ar) radiologinės avarijos padarinių galimą poveikį gyventojams, teikia Sveikatos apsaugos ministerijai rekomendacijas dėl skubių apsaugomųjų veiksmų, ankstyvųjų apsaugomųjų veiksmų ir ilgalaikių apsaugomųjų veiksmų taikymo;

29.2. organizuoja ir koordinuoja radiologinius tyrimus, dalyvauja juos atliekant, prireikus siūlo aktyvinti Nacionalinio maisto ir veterinarijos rizikos vertinimo instituto, Fizinių ir technologijos mokslų centro Fizikos instituto, Gamtos tyrimų centro Geologijos ir geografijos instituto, Gamtos tyrimų centro Botanikos instituto, Gamtos tyrimų centro Ekologijos instituto, Vilniaus Gedimino technikos universiteto, Vytauto Didžiojo universiteto, Aplinkos apsaugos agentūros ir kitas radiologinius tyrimus atliekančias ir biudžeto lėšomis išlaikomas laboratorinės kontrolės sistemos laboratorijas (toliau – laboratorijos);

29.3. koordinuoja Priešgaisrinės apsaugos ir gelbėjimo departamento prie Vidaus reikalų ministerijos (toliau – Priešgaisrinės apsaugos ir gelbėjimo departamentas) žvalgybinių grupių ėminių atrinkimo strategiją, organizuoja ir koordinuoja ėminių pristatymą tirti laboratorijoms;

29.4. organizuoja ir koordinuoja radiologinių tyrimų rezultatų surinkimą iš tyrimus atliekančių laboratorijų, vertina radiologinių tyrimų rezultatus ir jų pagrindu teikia Sveikatos apsaugos ministerijai pasiūlymus dėl gyventojų apsaugos nuo žalingo jonizuojančiosios spinduliuotės poveikio priemonių taikymo ir maisto produktų, geriamojo vandens tinkamumo vartoti;

29.5. organizuoja gyventojų ar jų atskirų grupių individualiosios apšvitos stebėseną, taip pat atlieka jonizuojančiosios spinduliuotės poveikio žmonėms tyrimus ir vertinimą;

29.6. prireikus rekomenduoja siūsti apšvitos paveiktus gyventojus į atitinkamas asmens sveikatos priežiūros įstaigas;

29.7. rengia radiacinės saugos būklės apžvalgas, teikia valstybės ir savivaldybių institucijoms ir įstaigoms pasiūlymus šios būklės gerinimo klausimais;

29.8. dalyvauja atliekant maisto produktų, jų žaliavų, geriamojo vandens, pašarų ir jų žaliavų taršos radionuklidais tyrimus ir teikia savivaldybės ekstremaliųjų situacijų komisijai ir (ar) Vyriausybės ekstremaliųjų situacijų komisijai išvadas dėl jų tinkamumo vartoti;

29.9. pagal kompetenciją organizuoja ir atlieka gyvenamosios aplinkos radiologinę stebėseną, stebėsenos rezultatų pagrindu teikia savivaldybės ekstremaliųjų situacijų komisijai ir (ar) Vyriausybės ekstremaliųjų situacijų komisijai rekomendacijas dėl aplinkos dezaktyvavimo masto.

30. Susisiekimo ministerija:

30.1. teikia Vyriausybei pasiūlymus dėl gyventojams evakuoti reikalingų transporto priemonių teikimo, kai savivaldybėje neužtenka transporto priemonių gyventojams evakuoti;

30.2. organizuoja geležinkelių transporto priemonių naudojimą gyventojams evakuoti;

30.3. koordinuoja viešųjų ryšių tinklų naudojimą atsakingųjų ir remiančiųjų institucijų ekstremaliųjų situacijų valdymo centrų reikmėms užtikrinti.

31. Švietimo ir mokslo ministerija:

31.1. teikia švietimo įstaigoms informaciją apie gyventojų evakavimą, organizuoja ir (ar) koordinuoja pavaldžiose įstaigose dirbančių asmenų evakavimą ir jų darbą naujoje vietoje;

31.2. nustato bendrąjį ugdymą, profesinį mokymą, ikimokyklinį ir priešmokyklinį ugdymą vykdančioms įstaigoms ir kitoms švietimo įstaigoms priemones, būtinas ugdymo procesui organizuoti;

31.3. koordinuoja bendrojo lavinimo, profesinių mokyklų, ikimokyklinį ir priešmokyklinį ugdymą vykdančių įstaigų, taip pat kitų švietimo įstaigų darbą.

32. Užsienio reikalų ministerija:

32.1. iš kompetentingų institucijų gautą informaciją apie branduolinę ir (ar) radiologinę avariją perduoda kaimyninių valstybių diplomatinėms atstovybėms ir konsulinėms įstaigoms Lietuvos Respublikoje;

32.2. koordinuoja ryšių su užsienio valstybių atitinkamomis institucijomis palaikymą.

33. Ūkio ministerija:

33.1. savivaldybėms, priėmusiems evakuotus gyventojus, sudaro teisinės ir kitas sąlygas įtraukti juos į ūkio ekonominio plėtojimo programas;

33.2. teikia Vyriausybei ir savivaldybių administracijoms pasiūlymus dėl verslo sąlygų gerinimo evakuotus gyventojus priėmusiose savivaldybėse;

33.3. koordinuoja valstybės rezervo materialinių išteklių atsargų panaudojimą evakuotų gyventojų ir nukentėjusių žmonių poreikiams tenkinti.

34. Priešgaisrinės apsaugos ir gelbėjimo departamentas:

34.1. užtikrina valstybės ekstremaliųjų situacijų operacijų centro veiklą, palaiko ryšį su ministerijų, kitų valstybės institucijų ir įstaigų ir savivaldybių ekstremaliųjų situacijų operacijų centrais;

34.2. perspėja ir informuoja gyventojus, valstybės ir savivaldybių institucijas ir įstaigas, ūkio subjektus ir kitas įstaigas apie gresiančią ar susidariusią valstybės lygio ekstremaliąją situaciją, galimus jos padarinius, jų šalinimo priemones ir apsisaugojimo nuo valstybės lygio ekstremaliosios situacijos būdus;

34.3. pagal Radiacinės saugos centro ar valstybės ekstremaliųjų situacijų operacijų centro nurodymus organizuoja pirminį radiacinės būklės vertinimą (atlieka lygiavertės arba ekspozicinės dozės galios matavimus) ir praneša apie radiacinę būklę Radiacinės saugos centrui;

34.4. koordinuoja gyventojų evakavimą, Vyriausybės nustatyta tvarka telkia materialinius išteklius;

34.5. vadovauja pavaldžių įstaigų darbui ir pagal kompetenciją koordinuoja civilinės saugos sistemos pajėgų veiksmus evakuojant gyventojus ir taikant kitus skubius apsaugomuosius veiksmus;

34.6. bendradarbiauja su tarptautinėmis organizacijomis, kaimyninių valstybių institucijomis ir įstaigomis, Europos Komisijos Stebėsenos ir informacijos centru (MIC), Šiaurės Atlanto Sutarties Organizacijos Euroatlantinio reagavimo į nelaimes koordinavimo centru (NATO EADRCC) ir Jungtinių Tautų Humanitarinių reikalų koordinavimo biuru (UN OCHA);

34.7. gresiant ar susidarius ekstremaliajai situacijai, dėl kurios gali kilti pavojus kaimyninių valstybių gyventojams ir aplinkai, teikia kaimyninėms valstybėms informaciją apie gresiančią arba susidariusią ekstremaliąją situaciją;

34.8. atsižvelgdamas į susidariusią ekstremaliąją situaciją, teikia Vyriausybės ekstremalių situacijų komisijai pasiūlymus dėl gelbėjimo ir kitų neatidėliotinių darbų organizavimo, taip pat dėl valstybės rezervo civilinės saugos priemonių atsargų panaudojimo;

34.9. prireikus kreipiasi į Lietuvos Raudonojo Kryžiaus draugiją ir kitas nevyriausybines organizacijas dėl pagalbos, vadovaudamasis Konvencija dėl pagalbos įvykus branduolinei avarijai arba kilus radiologiniam pavojui ir Civilinės saugos tarptautinės pagalbos prašymo, priėmimo ir teikimo tvarkos aprašu, organizuoja pagalbos pasitelkimą iš užsienio valstybių.

35. Policijos departamentas:

35.1. užtikrina eismo reguliavimą gyventojų evakavimo metu ir jam pasibaigus, reguliuoja eismą laikinuosiuose transporto kontrolės ir eismo reguliavimo postuose, pagrindiniuose ir atsarginiuose evakavimo maršrutuose ir užtikrina viešąją tvarką;

35.2. užtveria ir blokuoja radionuklidais užterštą teritoriją, užtikrina jos perimetro apsaugą, prireikus įveda specialių leidimų sistemą, be specialaus leidimo į šią teritoriją neįleidžia žmonių ir transporto priemonių, o išleidžia iš jos tik per tarpinius gyventojų evakavimo punktus;

35.3. kartu su seniūnais nustato gyventojus, kurie neturėjo galimybių atvykti į gyventojų surinkimo punktus ar atsisako evakuotis;

35.4. užtikrina evakuotų gyventojų ir palikto turto apsaugą;

35.5. užtikrina viešąją tvarką gyventojų susitelkimo vietose;

35.6. registruoja evakuotus gyventojus laikinojo apgyvendinimo vietose ir seniūnijose, tvarko evakuotų gyventojų apskaitą;

35.7. atlieka Valstybiniame plane nustatytas funkcijas.

36. Viešojo saugumo tarnyba prie Vidaus reikalų ministerijos (toliau – Viešojo saugumo tarnyba):

36.1. atkuria ir (ar) užtikrina viešąją tvarką valstybės lygio ekstremaliosios situacijos atveju;

36.2. pagal kompetenciją likviduoja pavojų žmonių gyvybei ar sveikatai ir turtui ekstremaliosios situacijos atveju;

36.3. sustiprina policijos, Valstybės sienos apsaugos tarnybos prie Vidaus reikalų ministerijos (toliau – Valstybės sienos apsaugos tarnyba), Priešgaisrinės apsaugos ir gelbėjimo departamento pajėgas ir padeda šioms institucijoms įgyvendinti joms pavestas funkcijas.

37. Valstybės sienos apsaugos tarnyba:

37.1. užtikrina Vyriausybės sprendimo laikinai apriboti ar nutraukti vykimą per tam tikrus pasienio kontrolės punktus vykdymą;

37.2. kartu su kompetentingomis institucijomis ir įstaigomis stebi radiacijos foną, žvalgo ekstremaliosios situacijos židinį iš oro;

37.3. atlieka Valstybiniame plane nustatytas funkcijas.

38. Žemės ūkio ministerija:

38.1. koordinuoja jai pavaldžių įstaigų veiklą;

38.2. dalyvauja organizuojant žemės ūkio apsaugos priemonių vykdymą valstybės lygiu;

38.3. organizuoja ir koordinuoja ilgalaikių žemės ūkio atkuriamųjų priemonių vykdymą, nustato specialiąsias atkuriamąsias priemones, privalomas žemės ūkio valdų valdytojams, pagal kompetenciją dalyvauja aplinkos dezaktyvavimo darbuose;

38.4. prireikus koordinuoja žemės ūkio technikos mobilizavimą branduolinės ir (ar) radiologinės avarijos padariniams šalinti ir žemės ūkio atkuriamosioms priemonėms vykdyti, teikia rekomendacijas dėl tolesnio žemės ūkio technikos ir kitų gamybos priemonių eksploatavimo radionuklidais užterštoje teritorijoje;

38.5. prireikus teikia Vyriausybės ekstremalių situacijų komisijai pasiūlymus dėl valstybės rezerve esančių žemės ūkio ir maisto produktų panaudojimo ir teisės aktų nustatyta tvarka organizuoja jų panaudojimą;

38.6. prireikus teikia Vyriausybės ekstremalių situacijų komisijai pasiūlymus dėl kompensavimo už žemės ūkio subjektų patirtus nuostolius mechanizmo sukūrimo ir įgyvendinimo, organizuoja ir koordinuoja nuostolių atlyginimą;

38.7. valstybės lygiu koordinuoja žemės ūkio technikos evakavimą iš prevencinės apsaugomųjų veiksmų zonos ir skubių apsaugomųjų veiksmų zonos;

38.8. remdamasi kompetentingų institucijų pateikta informacija, valstybės lygiu vertina branduolinės ir (ar) radiologinės avarijos poveikį žemės ūkiui ir maisto gamybai.

39. Valstybinė maisto ir veterinarijos tarnyba:

39.1. atsižvelgdama į situaciją, kontroliuoja maisto produktų, jų žaliavų, geriamojo vandens, pašarų ir jų žaliavų tvarkymo subjektų veiklą radionuklidais užterštoje teritorijoje;

39.2. įvertina branduolinės ir (ar) radiologinės avarijos grėsmę gyvūnams, nustato jų apsaugos priemones ir apie tai praneša Vyriausybės ekstremalių situacijų komisijai, savivaldybės ekstremaliųjų situacijų operacijų centrui, valstybės ekstremaliųjų situacijų operacijų centrui, taip pat savivaldybės ekstremaliųjų situacijų operacijos vadovui, valstybės ekstremaliųjų situacijų operacijos vadovui ir Plane nurodytoms institucijoms;

39.3. organizuoja maisto produktų, jų žaliavų, geriamojo vandens, pašarų ir jų žaliavų rizikos vertinimą;

39.4. vykdo valstybinę maisto produktų, jų žaliavų, geriamojo vandens, pašarų ir jų žaliavų veterinarinę kontrolę, teikia išvadas dėl maisto produktų, jų žaliavų, geriamojo vandens, pašarų ir jų žaliavų kenksmingumo pašalinimo ar jų sunaikinimo;

39.5. teikia žemės ūkio subjektams metodines rekomendacijas dėl gyvulių, maisto produktų ir pašarų apsaugos branduolinės ir (ar) radiologinės avarijos atveju.

40. Radioaktyviųjų atliekų tvarkytojas:

40.1. dezaktyvuoja radionuklidais užterštus drabužius, asmeninės apsaugos priemones, daiktus, įrankius ir kitus objektus, organizuoja numatytiems darbams vykdyti specialiai sudarytų darbo grupių darbą;

40.2. parenka tinkamas talpyklas radionuklidais užterštiems drabužiams, asmeninės apsaugos priemonėms, daiktams, įrankiams ir kitiems objektams gabenti;

40.3. pagal Radiacinės saugos centro rekomendacijas kartu su Aplinkos apsaugos agentūra numato ir planuoja aplinkos dezaktyvavimo priemones;

40.4. vadovauja savivaldybių administracijų sudarytoms aplinkos dezaktyvavimo darbo grupėms ir koordinuoja jų darbą;

40.5. dezaktyvuoja radioaktyviosiomis medžiagomis užterštas darbo ir transporto priemones savivaldybės ekstremaliųjų situacijų operacijų centro nustatytose arba kiekvienu konkrečiu atveju parinktose ir su Aplinkos apsaugos agentūra ir Radiacinės saugos centru suderintose dezaktyvavimo vietose.

41. Savivaldybės administracijos direktorius:

41.1. numato ir planuoja gyventojų apsaugos priemones, pagal Sveikatos apsaugos ministerijos pasiūlymus parengia gyventojams rekomendacijas dėl gyventojų apsaugos, asmeninės apsaugos priemonių, kolektyvinės apsaugos statinių panaudojimo, stabiliojo jodo

preparatų įsigijimo, saugojimo, atnaujinimo ir vartojimo;

41.2. numato pagrindinius ir atsarginius gyventojų evakavimo maršrutus, įrengia kelių apylankas ir laikinus kelius, juos pažymi kelio ženklais ir prižiūri;

41.3. gyventojų evakavimo maršrutuose numato vietas, kuriose organizuoja gyventojų surinkimo, tarpinių gyventojų evakavimo, sanitarinio švarinimo ir gyventojų priėmimo punktų įrengimą ir veiklą, taip pat numato vietas, kuriose organizuoja materialinių išteklių, reikalingų šių punktų veiklai užtikrinti, sukauptimą;

41.4. organizuoja gyventojų dozimetrinės, jonizuojančiosios spinduliuotės poveikio jiems ir radioaktyviosios taršos kontrolės (toliau – apšvitos kontrolė), dezaktyvavimo, taip pat kitų specialių užduočių vykdymo grupių sudarymą, jų instruktavimą, savivaldybės ekstremaliųjų situacijų valdymo plane numato įrangos, radiacinių matavimo prietaisų ir kitų priemonių poreikį numatytoms užduotims vykdyti;

41.5. vadovaudamasis Planu, Gyventojų evakavimo organizavimo tvarkos aprašo ir Valstybinio plano nuostatomis, su savivaldybių, į kurias numatyta evakuoti gyventojus, administracijų direktoriais sudaro evakuojamų gyventojų apgyvendinimo sąveikos planus;

41.6. telkia savivaldybėje esančias civilinės saugos sistemos pajėgas gyventojams apsaugoti, jiems evakuoti ir kitiems skubiems apsaugomiesiems veiksams, numatytiems savivaldybės ekstremaliųjų situacijų valdymo plane, vykdyti;

41.7. vykdo valstybės ekstremaliųjų situacijų operacijos vadovo ir valstybės ekstremaliųjų situacijų operacijų centro nurodymus, užtikrina priemonių, nustatytų savivaldybės ekstremaliųjų situacijų valdymo plane, įgyvendinimą;

41.8. kontroliuoja, kad ūkio subjektuose ir kitose įstaigose, kurios yra branduolinės energetikos objekto prevencinėje apsaugomųjų veiksmų zonoje ir skubių apsaugomųjų veiksmų zonoje, būtų pasirengta apsaugoti darbuotojus kolektyvinės apsaugos statiniuose, darbuotojai būtų aprūpinti stabiliojo jodo preparatais ir asmeninės apsaugos priemonėmis;

41.9. pagal branduolinės energetikos objekto suteiktą informaciją, vadovaudamasis Gyventojų, valstybės ir savivaldybių institucijų ir įstaigų, kitų įstaigų, ūkio subjektų perspėjimo ir informavimo apie gresiančią ekstremaliąją situaciją, galimus padarinius, jų šalinimo priemones ir apsisaugojimo nuo ekstremaliosios situacijos būdus tvarkos aprašu, patvirtintu Priešgaisrinės apsaugos ir gelbėjimo departamento direktoriaus 2010 m. birželio 28 d. įsakymu Nr. 1-193 (Žin., 2010, Nr. [80-4204](#)), perspėja ir informuoja savivaldybės gyventojus, valstybės ir savivaldybių institucijas ir įstaigas, kitas įstaigas ir ūkio subjektus apie branduolinę ir (ar) radiologinę avariją, gresiančią arba susidariusią ekstremaliąją situaciją;

41.10. per visuomenės informavimo priemones skelbia apie gyventojų evakavimo pradžią ir (ar) kitų skubių apsaugomųjų veiksmų taikymą;

41.11. aktyvina savivaldybės gyventojų evakavimo ir priėmimo komisiją, kuri nedelsdama organizuoja ir vykdo gyventojų evakavimą, priėmimą, apgyvendinimą, aprūpinimą ir būtiniausių paslaugų teikimą. Prireikus savivaldybės gyventojų evakavimo ir priėmimo komisijai padeda savivaldybės ekstremaliųjų situacijų operacijų centras;

41.12. Sveikatos apsaugos ministerijos nustatyta tvarka organizuoja valstybės medicinos rezerve esančių stabiliojo jodo preparatų išdavimą likviduotojams;

41.13. formuoja grupes Žemės ūkio ministerijos ir Valstybinės maisto ir veterinarijos tarnybos numatytoms žemės ūkio sektoriaus užduotims ir žemės ūkio apsaugos priemonėms vykdyti, šių grupių sąrašus teikia valstybės ekstremaliųjų situacijų operacijos vadovui ir valstybės ekstremaliųjų situacijų operacijų centrui, organizuoja žemės ūkio sektoriaus užduočių ir žemės ūkio apsaugos priemonių įgyvendinimą;

41.14. esant galimybei, organizuoja žemės ūkio technikos evakavimą iš prevencinės apsaugomųjų veiksmų zonos ir skubių apsaugomųjų veiksmų zonos;

41.15. atlieka Valstybiniame plane nustatytas funkcijas.

42. Lietuvos Raudonojo Kryžiaus draugija ir kitos nevyriausybinės organizacijos:

42.1. prireikus teikia pirmąją pagalbą ir kitas sveikatos priežiūros paslaugas, kiek

leidžia galimybės, vykdo paieškos ir gelbėjimo darbus;

42.2. evakuotųjų laikinojo apgyvendinimo vietose ir evakuotųjų stovyklose įkurdintiems ir nukentėjusiems gyventojams teikia socialinę ir psichologinę pagalbą;

42.3. padeda paskirstyti gautą humanitarinę pagalbą;

42.4. prireikus darbams pasitelkia apmokytus savanorius gyventojus ir asociacijas.

II. EKSTREMALIOSIOS SITUACIJOS, SUSIDARIUSIOS DĖL BRANDUOLINĖS IR (AR) RADIOLOGINĖS AVARIJOS, VALDYMAS IR KOORDINAVIMAS

43. Branduolinės energetikos objekte įvykusią branduolinę ir (ar) radiologinę avariją valdo licencijos turėtojas, kuris atsako ir už branduolinės energetikos objekto avarinės parengties plane numatytų priemonių vykdymą sanitarinės apsaugos zonoje. Branduolinės ir (ar) radiologinės avarijos atveju už sanitarinės apsaugos zonos ribų ekstremaliosios situacijos valdymą ir koordinavimą valstybės lygiu organizuojant ir įgyvendinant skubius apsaugomuosius veiksmus ir ankstyvuosius apsaugomuosius veiksmus, numatytus HN 99:2011, atsakinga Vidaus reikalų ministerija. Jai padeda Aplinkos ministerija, Energetikos ministerija, Krašto apsaugos ministerija, Socialinės apsaugos ir darbo ministerija, Susisiekimo ministerija, Sveikatos apsaugos ministerija, Švietimo ir mokslo ministerija, Užsienio reikalų ministerija, Ūkio ministerija, Žemės ūkio ministerija, Priešgaisrinės apsaugos ir gelbėjimo departamentas, Policijos departamentas, Valstybės sienos apsaugos tarnyba, Valstybinė atominės energetikos saugos inspekcija, Radiacinės saugos centras, Valstybinė maisto ir veterinarijos tarnyba, radioaktyviųjų atliekų tvarkytojas.

44. Ekstremaliosios situacijos, susidariusios dėl branduolinės ir (ar) radiologinės avarijos, valdymas ir koordinavimas užtikrinamas, skubūs apsaugomieji veiksmai ir kiti apsaugomieji veiksmai atliekami vadovaujantis schema (2 priedas), Pagrindinių civilinės saugos, skubių apsaugomųjų veiksmų ir kitų apsaugomųjų veiksmų branduolinės ir (ar) radiologinės avarijos atveju kalendoriniu planu (4 priedas) ir prireikus Valstybiniu planu, jeigu to nereglamentuoja Plano nuostatos.

45. Branduolinės ir (ar) radiologinės avarijos atveju savivaldybės, kurios teritorija, prognozuojama, kad bus užteršta radionuklidais, arba yra užteršta, administracijos direktorius sušaukia savivaldybės ekstremaliųjų situacijų komisiją ir savivaldybės ekstremaliųjų situacijų operacijų centrą, paskiria savivaldybės ekstremaliųjų situacijų operacijos vadovą, atsakingą už vadovavimą savivaldybės mastu visoms civilinės saugos sistemos pajėgoms, pasitelktoms skubiems apsaugomiesiems veiksams vykdyti, kad pagal Sveikatos apsaugos ministerijos rekomendacijas įgyvendintų savivaldybės ekstremaliųjų situacijų valdymo plano, savivaldybės žmonių radiacinės saugos ir branduolinių ir radiologinių avarijų padarinių likvidavimo plano ir savivaldybės, patenkančios į branduolinės energetikos objekto prevencinę apsaugomųjų veiksmų zoną ir skubių apsaugomųjų veiksmų zoną, detaliojo gyventojų evakavimo plano nuostatas.

46. Savivaldybės ekstremaliųjų situacijų komisija teikia savivaldybės administracijos direktoriui pasiūlymą dėl savivaldybės lygio ekstremaliosios situacijos paskelbimo ir antro (sustiprinto) ar trečio (visiškos parengties) civilinės saugos parengties lygio paskelbimo savivaldybės teritorijoje. Savivaldybės administracijos direktoriui priėmus sprendimą dėl gyventojų evakavimo, savivaldybės gyventojų evakavimo ir priėmimo komisija pradeda organizuoti ir vykdyti gyventojų evakavimą.

47. Gresiant ar susidarius ekstremaliajai situacijai, kai civilinės saugos sistemos pajėgų ir materialinių išteklių paskirstymą reikia koordinuoti valstybės lygiu, Valstybinio plano 17 punkte nustatyta tvarka sušaukiami ministerijų ir kitų valstybės institucijų ir įstaigų ekstremaliųjų situacijų operacijų centrai.

48. Branduolinės ir (ar) radiologinės avarijos atveju iki nekontroliuojamo radionuklidų išmetimo Valstybinės atominės energetikos saugos inspekcijos teikimu Energetikos ministerija ar kita pranešimą apie branduolinę ir (ar) radiologinę avariją gavusi institucija

nedelsdama inicijuoja Vyriausybės ekstremalių situacijų komisijos posėdį. Į Vyriausybės ekstremalių situacijų komisijos posėdį kviečiamas Valstybinės atominės energetikos saugos inspekcijos atstovas. Pagal Sveikatos apsaugos ministerijos rekomendacijas Vyriausybės ekstremalių situacijų komisija nedelsdama priima sprendimą dėl skubių apsaugomųjų veikslių ir kitų apsaugomųjų veikslių vykdymo, valstybės ekstremaliųjų situacijų operacijų centro ir kitų lygių ekstremaliųjų situacijų operacijų centrų aktyvinimo, prirėikus teikia Vyriausybei pasiūlymus sprendimams pagal jos kompetenciją priimti.

49. Vyriausybės ekstremalių situacijų komisija, vadovaudamasi Civilinės saugos įstatymo 21 ir 27 straipsnių nuostatomis, teikia Vyriausybei pasiūlymą skelbti trečią (visiškos parengties) civilinės saugos sistemos parengties lygį, taip pat teikia Ministrui Pirmininkui vidaus reikalų ministro, kito Vyriausybės nario ar kompetentingo valstybės institucijos vadovo kandidatūrą skirti jį valstybės ekstremaliųjų situacijų operacijos vadovu.

50. Vyriausybė priima sprendimą dėl valstybės lygio ekstremaliosios situacijos, susidariusios dėl branduolinės ir (ar) radiologinės avarijos, paskelbimo. Prirėikus Energetikos ministerijos teikimu Vyriausybė skelbia ekstremaliąją energetikos padėtį.

51. Vyriausybės ekstremalių situacijų komisijos nurodymu Priešgaisrinės apsaugos ir gelbėjimo departamentas sušaukia valstybės ekstremaliųjų situacijų operacijų centrą. Vadovaudamiesi schema (2 priedas), valstybės ekstremaliųjų situacijų operacijų centras, ministerijų, kitų valstybės institucijų ir įstaigų ekstremaliųjų situacijų operacijų centrai padeda valstybės ekstremaliųjų situacijų operacijos vadovui įgyvendinti sprendimus ir kontroliuoja, kaip jie vykdomi.

52. Ministras Pirmininkas skiria valstybės ekstremaliųjų situacijų operacijos vadovą, kuris vadovauja visoms civilinės saugos sistemos pajėgoms, pagal Planą pasitelktoms skubiems apsaugomiesiems veiksliams ir kitiems apsaugomiesiems veiksliams organizuoti ir vykdyti, taip pat atsako už valstybės lygio ekstremaliosios situacijos likvidavimą ir jos padarinių šalinimo organizavimą. Savivaldybės ekstremaliųjų situacijų operacijos vadovas savivaldybės lygiu organizuoja ir įgyvendina gyventojų apsaugos priemonės, vadovaudamasis valstybės ekstremaliųjų situacijų operacijos vadovo sprendimais ir vykdydamas jo nurodymus.

53. Jeigu prognozuojama, kad savivaldybės teritorija ar jos dalis bus užteršta radionuklidais, arba jais jau yra užteršta, visoje savivaldybės teritorijoje taikomi tie apsaugomieji veiksmai, kurie konkrečiai numatyti branduolinės energetikos objekto prevencinei apsaugomųjų veikslių zonai, skubių apsaugomųjų veikslių zonai ar tolimajai zonai

III. RYŠIŲ ORGANIZAVIMAS

54. Valstybės lygiu už ryšius branduolinės ir (ar) radiologinės avarijos atveju organizuojant ir vykđant apsaugomuosius veikslius atsakinga Susisiekimo ministerija. Jai padeda Aplinkos ministerija, Energetikos ministerija, Krašto apsaugos ministerija, Ūkio ministerija, Žemės ūkio ministerija, Vidaus reikalų ministerija, Priešgaisrinės apsaugos ir gelbėjimo departamentas, Policijos departamentas, Valstybės sienos apsaugos tarnyba, Valstybinė atominės energetikos saugos inspekcija, Radiacinės saugos centras, Valstybinė maisto ir veterinarijos tarnyba.

55. Dėl branduolinės ir (ar) radiologinės avarijos gresiant ar susidarius ekstremaliajai situacijai vyriausybiniis ir žinybinis ryšiai ir ryšys tarp likviduotojų palaikomi vadovaujantis schema (2 priedas).

56. Susisiekimo ministerija, iš atsakingų institucijų gavusi nuolat atnaujinamus valstybės ekstremaliųjų situacijų operacijos vadovo ir savivaldybės ekstremaliųjų situacijų operacijos vadovo darbo vietų, Spaudos centro, valstybės ekstremaliųjų situacijų operacijų centro darbo patalpų, teritorijų, kuriose būtų įrengiami gyventojų surinkimo, tarpiniai gyventojų evakavimo, sanitarinio švarinimo ir gyventojų priėmimo punktai, taip pat

kollektyvines apsaugos statiniu ir laikinu stovyklu, kuriuose butu apgyvendinami evakuoti gyventojai, sarasus su tiksliai nurodytu minetu objektu adresais ir tuose objektuose esanciu rybio priemoniu identifikaciniais duomenimis (laidiniu ir mobiliuju telefonu numeriais ir operatoriais, internetinio rybio tiekėjais ir kita), teisės aktu nustatyta tvarka duoda ūkio subjektams, teikiantiems elektroniniu rybiu tinklus ir (arba) paslaugas, taip pat aparaturos ir irenginiu savininkams ar naudotojams privalomus nurodymus, uzduotis ir uzsakymus suteikti pirmenybe sarasuose nurodytu subjektu rybiui su schemeje (2 priedas) isvardytomis institucijomis.

57. Valstybes ekstremaliju situaciju operaciju centras susisiecia su ministeriju ir kitu valstybes instituciju ir istaigu ekstremaliju situaciju operaciju centrais ir praneša, kokiomis rybio priemonemis ir kaip bus keiciamasi informacija, jeigu tai is anksto nenumatyta instituciju ekstremaliju situaciju valdymo plane.

IV. GAMA MONITORINGAS, ANKSTYVOJO PERSPEJIMO ORGANIZAVIMAS

58. Valstybes lygiu gama monitoringa vykdo ir ankstyvaji perspėjimą organizuoja Aplinkos apsaugos agentūra. Jai padeda Valstybinė atominės energetikos saugos inspekcija. Aplinkos apsaugos agentūra atsako už gama monitoringo ir ankstyvojo perspėjimo sistemos (lygiavertės dozės galios matavimo, gama spektro matavimo, kiek leidžia galimybės) tinkamą veikimą nenutrūkstamu režimu, atliekant lygiavertės dozės galios matavimus kas 10 minučių. Gama monitoringo duomenys pateikiami RADIS tinklalapyje (<http://193.219.133.11/>).

59. Radiaciniam fonui (lygiavertės dozės galiai) viršijus avarinį 300 nSv/h lygį, radionuklidinės sudėties matavimus pradeda atlikti automatinės ankstyvojo perspėjimo sistemos stotys. Aplinkos apsaugos agentūra apibendrintus stočių duomenis nustatytu periodiškumu, bet ne dažniau kaip kas 2 valandas, teikia Valstybinei atominės energetikos saugos inspekcijai, Radiacinės saugos centrui ir Priešgaisrinės apsaugos ir gelbėjimo departamentui.

60. Gavę informaciją apie branduolinę ir (ar) radiologinę avariją, Aplinkos apsaugos agentūra ir Fizinių ir technologijos mokslų centro Fizikos institutas pradeda vykdyti oro taršos radionuklidais tyrimus sutankintu dažniu, gautus tyrimų duomenis teikia Radiacinės saugos centrui ir kitoms suinteresuotoms institucijoms.

61. Aplinkos apsaugos agentūra, remdamasi Valstybinės atominės energetikos saugos inspekcijos pateiktais radionuklidų išmetimų iš branduolinės energetikos objekto duomenimis, atlieka radionuklidų pernašos, jų sklaidos šalies teritorijoje prognozę ir duomenis teikia Valstybinei atominės energetikos saugos inspekcijai, Radiacinės saugos centrui ir Priešgaisrinės apsaugos ir gelbėjimo departamentui.

62. Radiacinės saugos centras, remdamasis Valstybinės atominės energetikos saugos inspekcijos pateiktais radionuklidų išmetimų iš branduolinės energetikos objekto duomenimis, Aplinkos apsaugos agentūros prognozėmis ir gautais radiacinės žvalgybos duomenimis, atlieka gyventojų apšvitos prognozę. Radiacinės saugos centras apibendrintus duomenis kartu su Sveikatos apsaugos ministerijos rekomendacijomis dėl apsaugomųjų veiksmų taikymo teikia valstybės ekstremaliju situaciju operaciju centrui.

V. INFORMACIJOS GAVIMAS IŠ KITŲ ŠALIŲ IR TARPTAUTINIŲ ORGANIZACIJŲ. KITŲ ŠALIŲ, TARPTAUTINIŲ ORGANIZACIJŲ IR ŠALIES INSTITUCIJŲ IŠANKSTINIS PERSPEJIMAS

63. Valstybės lygiu informacijos gavimą iš kitų šalių ir tarptautinių organizacijų, taip pat kitų šalių, tarptautinių organizacijų ir šalies institucijų išankstinį perspėjimą ir informavimą branduolinės ir (ar) radiologinės avarijos atveju organizuoja Valstybinė atominės energetikos saugos inspekcija. Jai padeda Aplinkos ministerija (Aplinkos apsaugos agentūra, Lietuvos hidrometeorologijos tarnyba), Susisiekimo ministerija, Sveikatos apsaugos

ministerija, Užsienio reikalų ministerija, Priešgaisrinės apsaugos ir gelbėjimo departamentas, Valstybės sienos apsaugos tarnyba, Radiacinės saugos centras, Valstybinė maisto ir veterinarijos tarnyba.

64. Valstybinė atominės energetikos saugos inspekcija, vadovaudamasi Konvencija dėl ankstyvo pranešimo apie branduolinę avariją ir Keitimosi informacija apie įvykį, ekstremalųjį įvykį ar ekstremaliąją situaciją tvarkos aprašu, teikia šalies institucijoms pagal schemą (3 priedas) skubią informaciją apie radiologinę padėtį branduolinės energetikos objekte, radioaktyviųjų medžiagų tolimojo išmetimo prognozes, branduolinės ir (ar) radiologinės avarijos technines aplinkybes, prognozuojamą avarijos ir jos likvidavimo eigą, padarinius ir kitą susijusią informaciją.

65. Valstybinė atominės energetikos saugos inspekcija teikia informaciją TATENA, Europos Komisijai ir kaimyninėms valstybėms, su kuriomis pasirašytos dvišalės sutartys. Pirminiame pranešime nurodoma:

65.1. branduolinės ir (ar) radiologinės avarijos laikas, prireikus tiksli vieta ir pobūdis;

65.2. su branduoline ir (ar) radiologine avarija susijęs branduolinės energetikos objektas ar veikla;

65.3. spėjama ar nustatyta priežastis ir numatomas branduolinės ir (ar) radiologinės avarijos, susijusios su radioaktyviųjų medžiagų tolimumu išmetimu, vystymasis;

65.4. radioaktyviojo išmetimo bendrosios charakteristikos, kiek tai praktiškai įmanoma ir tikslinga, išmetimo pobūdis, tikėtinas fizinis ir cheminis pavidalas ir kiekis, sudėtis ir veiksmingasis aukštis;

65.5. informacija apie esamas ir numatomas meteorologines ir hidrologines sąlygas, būtinas radioaktyviųjų medžiagų tolimumo išmetimo prognozėms;

65.6. aplinkos gama monitoringo, susijusio su radioaktyviųjų medžiagų tolimumu išmetimu, rezultatai;

65.7. planuojamos ar jau vykdomos apsaugos priemonės už branduolinės energetikos objekto ribų;

65.8. tikėtinas radioaktyviojo išmetimo poveikis.

66. Šalies institucijoms, TATENA, Europos Komisijai ir kaimyninėms valstybėms, su kuriomis pasirašytos dvišalės sutartys, teikiamą informaciją periodiškai būtina papildyti kita svarbia informacija apie avarinės situacijos eigą, įskaitant numatomą ar jau įvykusią jos pabaigą.

67. Valstybinė atominės energetikos saugos inspekcija, gavusi informaciją apie branduolinę ir (ar) radiologinę avariją iš branduolinės energetikos objekto, TATENA, Europos Komisijos ar kaimyninių valstybių, vadovaudamasi Keitimosi informacija apie įvykį, ekstremalųjį įvykį ar ekstremaliąją situaciją tvarkos aprašu, apie numatomą branduolinės ir (ar) radiologinės avarijos, susijusios su radioaktyviųjų medžiagų tolimumu išmetimu, vystymąsi ir planuojamas ar vykdomas apsaugos priemones už branduolinės energetikos objekto ribų pagal schemą (3 priedas) nedelsdama perduoda pirminį pranešimą Priešgaisrinės apsaugos ir gelbėjimo departamentui, Aplinkos apsaugos agentūrai, Lietuvos hidrometeorologijos tarnybai, Radiacinės saugos centrui, Energetikos ministerijai ir Ministrui Pirmininkui. Pagal gautą informaciją Radiacinės saugos centras numato rekomenduojamus taikyti apsaugomuosius veiksmus ir informaciją perduoda Sveikatos apsaugos ministerijai. Prireikus Priešgaisrinės apsaugos ir gelbėjimo departamentas informuoja 3 priede nurodytas institucijas.

68. Jeigu RADIS, nuolat veikianti visomis kryptimis, užfiksuoja ypatingą radiacinę situaciją Lietuvos Respublikos teritorijoje arba ne toliau kaip 200 kilometrų nuo Lietuvos Respublikos valstybės sienos, Aplinkos apsaugos agentūra, atlikdama ankstyvojo perspėjimo funkciją, atlieka radionuklidų pernašos prognozę šalyje – informaciją ir prognozės duomenis nedelsdama perduoda Valstybinei atominės energetikos saugos inspekcijai.

VI. GYVENTOJŲ PERSPĖJIMAS, INFORMACIJOS IR REKOMENDACIJŲ TEIKIMAS

69. Valstybės lygiu gyventojų perspėjimą, informacijos ir rekomendacijų teikimą branduolinės ir (ar) radiologinės avarijos atveju organizuoja Priešgaisrinės apsaugos ir gelbėjimo departamentas. Jam padeda Aplinkos ministerija (Aplinkos apsaugos agentūra, Lietuvos hidrometeorologijos tarnyba), Energetikos ministerija, Susisiekimo ministerija, Vidaus reikalų ministerija, Policijos departamentas, Valstybės sienos apsaugos tarnyba, Valstybinė atominės energetikos saugos inspekcija, Radiacinės saugos centras, Valstybinė maisto ir veterinarijos tarnyba ir savivaldybės administracija.

70. Lietuvos Respublikoje esantis branduolinės energetikos objektas apie įvykusią branduolinę ir (ar) radiologinę avariją ir (ar) prognozuojamą klasę pagal INES skalę nedelsdamas pagal schemą (3 priedas) perspėja savivaldybių, į kurių teritorijas patenka branduolinės energetikos objekto prevencinė apsaugomųjų veiksmų zona ir skubių apsaugomųjų veiksmų zona, administracijų direktorius, kitas šioje schemoje nurodytas institucijas ir informuoja apie rekomenduojamus taikyti apsaugomuosius veiksmus.

71. Savivaldybės, į kurios teritoriją patenka branduolinės energetikos objekto prevencinė apsaugomųjų veiksmų zona ir skubių apsaugomųjų veiksmų zona, administracijos direktorius nedelsdamas perspėja savivaldybės teritorijoje esančias valstybės institucijas, ūkio subjektus, kitas įstaigas ir gyventojus, informuoja juos apie apsaugomuosius veiksmus, kurių reikia imtis konkrečiu atveju.

72. Prireikus savivaldybės ekstremaliųjų situacijų operacijų centras, vadovaudamasis savivaldybės ekstremaliųjų situacijų valdymo planu, nedelsdamas organizuoja kitų savivaldybės gyventojų, kurie nepatenka į branduolinės energetikos objekto prevencinę apsaugomųjų veiksmų zoną ir skubių apsaugomųjų veiksmų zoną, perspėjimą.

73. Valstybinė atominės energetikos saugos inspekcija, vadovaudamasi Keitimosi informacija apie įvykį, ekstremalų įvykį ar ekstremaliąją situaciją tvarkos aprašu, nedelsdama pagal schemą (3 priedas) perduoda pirminį pranešimą apie Lietuvos Respublikoje ar už jos ribų esančiame branduolinės energetikos objekte prognozuojamą ar įvykusią branduolinę ir (ar) radiologinę avariją, jos vystymąsi ir radioaktyviųjų medžiagų tolimojo išmetimo prognozes.

74. Aplinkos apsaugos agentūra pagal meteorologinius duomenis ir Valstybinės atominės energetikos saugos inspekcijos pateiktą informaciją apie prognozuojamą ar įvykusią branduolinės energetikos objekte radionuklidų išmetimą ARGOS pagrindu atlieka radionuklidų pernašos prognozę. Prognozės duomenys nedelsiant perduodami Valstybinei atominės energetikos saugos inspekcijai, Radiacinės saugos centrui, Priešgaisrinės apsaugos ir gelbėjimo departamentui ir kitoms suinteresuotoms institucijoms.

75. Vadovaujančioji institucija Energetikos ministerija, gavusi Valstybinės atominės energetikos saugos inspekcijos pirminį pranešimą apie branduolinės ir (ar) radiologinės avarijos su prognozuojamu radionuklidų išmetimu grėsmę arba įvykusią branduolinę ir (ar) radiologinę avariją branduolinės energetikos objekte, taip pat Aplinkos apsaugos agentūros, Lietuvos hidrometeorologijos tarnybos ir Radiacinės saugos centro informaciją, rekomenduoja valstybės ekstremaliųjų situacijų operacijos vadovui arba Priešgaisrinės apsaugos ir gelbėjimo departamento direktoriui valstybės lygiu suaktyvinti perspėjimo sistemą ir perspėti kitų savivaldybių, kurių teritorijos gali būti užterštos radionuklidais, gyventojus. Priešgaisrinės apsaugos ir gelbėjimo departamentas, gavęs Aplinkos apsaugos agentūros informaciją apie radionuklidų pernašos prognozę, nustato teritorijas, kurios gali būti užterštos radionuklidais, suaktyvina perspėjimo sistemą ir pagal schemą (5 priedas) perspėja savivaldybių, kurių teritorijos gali būti užterštos radionuklidais, administracijas, gyventojus, ūkio subjektus ir kitas įstaigas.

76. Gyventojų perspėjimas vyksta periodiškai 45 sekundėms įjungiant sirenas (taip perduodamas įspėjamasis garsinis civilinės saugos signalas „Dėmesio visiems“) ir

15 sekundžių balsu skelbiant civilinės saugos signalą „Radiacinis pavojus“ (frazė „Radiacinis pavojus“ balsu pakartojama 3 kartus). Įspėjamasis garsinis ir balsu skelbiamas civilinės saugos signalai kartojami 3 kartus. Bendra perspėjimo trukmė neturi viršyti 3 minučių.

77. Po įspėjamojo garsinio ir balsu skelbiamo civilinės saugos signalų per Lietuvos Respublikos nacionalinio radijo ir televizijos programas, kitų nacionalinių, regioninių ir vietinių transliuotojų programas, taip pat per visas kitas visuomenės informavimo ar visuomenės naudojamas ryšių priemones pateikiama trumpa informacija apie gresiančią ar susidariusią valstybės lygio ekstremaliąją situaciją dėl branduolinės ir (ar) radiologinės avarijos branduolinės energetikos objekte, galimus jos padarinius ir pirminės rekomendacijos gyventojams. Informacijos ir rekomendacijų pateikimo trukmė neturi viršyti 1 minutės 30 sekundžių. Gyventojų perspėjimo metu savivaldybės ekstremaliųjų situacijų operacijų centras ar valstybės ekstremaliųjų situacijų operacijų centras rengia nustatytų formų pranešimus:

77.1. iki radionuklidų išmetimo – esant radioaktyviųjų medžiagų tolimojo išmetimo ir (ar) radioaktyviojo užterštumo pavojui, informacijai ir rekomendacijoms pateikti rengiamas iš anksto numatyto turinio pranešimas (6 priedas);

77.2. įvykus radionuklidų išmetimui – užpildoma ir paskelbiama Gyventojų, valstybės ir savivaldybių institucijų ir įstaigų, kitų įstaigų, ūkio subjektų perspėjimo ir informavimo apie gresiančią ekstremaliąją situaciją, galimus padarinius, jų šalinimo priemones ir apsaugojimo nuo ekstremaliosios situacijos būdus tvarkos aprašo 2 priedo forma „Civilinės saugos signalas „Radiacinis pavojus“.

78. Gyvenamosiose vietovėse, kuriose nėra sirenų ir galimybių panaudoti perspėjimo sistemą, apie branduolinę ir (ar) radiologinę avariją gyventojai perspėjami ir informuojami apie skubius apsaugomuosius veiksmus išsiunčiant policijos, ugniagesių, greitosios medicinos pagalbos ir kitų tarnybų transporto priemones, turinčias garso stiprinimo įrangą, taip pat išsiunčiant pasiuntinius ir panaudojant kitas technines ir organizacines priemones, numatytas savivaldybės ekstremaliųjų situacijų valdymo plane.

79. Ūkio subjektų ir kitų įstaigų vadovai apie branduolinę ir (ar) radiologinę avariją perspėja valstybės tarnautojus, darbuotojus, savo reguliavimo sričiai priklausančias institucijas ir įstaigas. Pagal iš anksto parengtas ir su savivaldybės administracijos direktoriumi suderintas schemas seniūnai perspėja jų teritorijose gyvenančius ir esančius žmones ir pateikia jiems rekomendacijas dėl skubių apsaugomųjų veiksmų taikymo.

80. Gyventojams perspėti naudojamos visos veikiančios ryšių priemonės, tinklai su vidaus ir lauko garsiakalbiais, sirenos, transporto priemonių ir įmonių garsiniai signalai, pasiuntiniai (pėsti ir su transporto priemonėmis).

VII. GYVENTOJŲ INFORMAVIMAS

81. Valstybės lygiu gyventojų informavimą branduolinės ir (ar) radiologinės avarijos atveju organizuoja valstybės ekstremaliųjų situacijų operacijų centras. Institucijos, kurių atstovai įeina į valstybės ekstremaliųjų situacijų operacijų centro sudėtį, pagal kompetenciją teikia valstybės ekstremaliųjų situacijų operacijų centrui reikiamą informaciją dėl gyventojų informavimo. Gyventojai informuojami pagal schemą (7 priedas) ir Valstybinio plano nuostatas.

82. Įvykus branduolinei ir (ar) radiologinei avarijai, Vyriausybės ekstremaliųjų situacijų komisijos pirmininkas – vidaus reikalų ministras paskiria valstybės ekstremaliųjų situacijų operacijų centrą valstybės lygiu teikti gyventojams informaciją ir koordinuoti kitų institucijų teikiamą informaciją.

83. Valstybės ekstremaliųjų situacijų operacijų centras Priešgaisrinės apsaugos ir gelbėjimo departamente arba Vyriausybės rūmuose įsteigia Spaudos centrą. Jei valstybės ekstremaliųjų situacijų operacijos vadovas nusprendžia Spaudos centrą įrengti kitoje vietoje, ji parenkama taip, kad būtų užtikrintas Spaudos centro darbas, o žurnalistai, reportažų rengėjai,

fotografai, televizijų operatoriai, kiti visuomenės informavimo priemonių atstovai (toliau – informavimo priemonių atstovai) nebūtų paveikti radiacinės taršos esant nepalankioms meteorologinėms sąlygoms.

84. Informavimo priemonių atstovai valstybės ekstremaliųjų situacijų operacijos vadovo nustatyta tvarka kviečiami į Spaudos centrą dalyvauti organizuojamose spaudos konferencijose ir išklausti valstybės ekstremaliųjų situacijų operacijos vadovo ir kitų atsakingų pareigūnų oficialių pranešimų. Informavimo priemonių atstovai Spaudos centre gautą informaciją paviešina gyventojams naudodamiesi atstovaujamosiomis informacinėmis priemonėmis.

85. Savivaldybės, į kurią evakuojami gyventojai, administracijos direktorius įrengia savivaldybės informacinį centrą. Šiame centre savivaldybės ekstremaliųjų situacijų operacijų centras organizuoja darbą taip, kad evakuoti ir kiti šalies gyventojai galėtų gauti visą jiems rūpimą informaciją.

VIII. RADIACINĖS ŽVALGYBOS, GRUNTO IR MĖGINIŲ ĖMIMO, TYRIMO IR DUOMENŲ PERDAVIMO ORGANIZAVIMAS

86. Valstybės lygiu radiacinę žvalgybą, grunto ir mėginių paėmimą, tyrimus ir duomenų perdavimą organizuoja Radiacinės saugos centras. Jam padeda Aplinkos apsaugos agentūra, Krašto apsaugos ministerija (Karinės oro pajėgos), Priešgaisrinės apsaugos ir gelbėjimo departamentas, Valstybės sienos apsaugos tarnyba, Valstybinė maisto ir veterinarijos tarnyba.

87. Radiacinės saugos centras pateikia užduotis ir nustato vietas, kur reikėtų atlikti aplinkos dozės galios matavimus, vykdyti antžeminę radiacinę žvalgybą ir (ar) atlikti žvalgybą iš oro, sudaro radioaktyviosiomis medžiagomis užterštoje teritorijoje vykdomų aplinkos dozės galios matavimų ir mėginių (maisto produktų, jų žaliavų, geriamojo vandens, pašarų, radionuklidų kiekio ore, vandens telkinių dumble, radioaktyviųjų medžiagų iškritų ant grunto paviršiaus ir kitų mėginių) atrinkimo planą.

88. Pagal Radiacinės saugos centro sudarytą planą arba valstybės ekstremaliųjų situacijų operacijos vadovo nurodymu laboratorijos ir kitos biudžeto lėšomis išlaikomos institucijos, kurios turi priemonių dozės galios matavimams atlikti (Aplinkos apsaugos agentūra, Sveikatos apsaugos ministerija, Priešgaisrinės apsaugos ir gelbėjimo departamentas, Valstybės sienos apsaugos tarnyba, Valstybinė maisto ir veterinarijos tarnyba ir kitos, taip pat kariniai vienetai), atlieka aplinkos dozės galios matavimus. Prireikus radiacinę žvalgybą radioaktyviosiomis medžiagomis užterštoje teritorijoje vykdo ir laboratoriniams tyrimams mėginius atrenka Priešgaisrinės apsaugos ir gelbėjimo departamento žvalgybos grupės, kurios taip pat atlieka ir aplinkos dozės galios matavimus. Aplinkos dozės galios matavimai ir radiacinės žvalgybos duomenys pateikiami Radiacinės saugos centrui.

89. Pagal Radiacinės saugos centro sudarytą planą valstybės ekstremaliųjų situacijų operacijos vadovo nurodymu Karinės oro pajėgos ir Valstybės sienos apsaugos tarnybos žvalgybos grupės vykdo radiacinę žvalgybą iš oro. Radiacinės žvalgybos iš oro duomenys pateikiami Radiacinės saugos centrui.

90. Priešgaisrinės apsaugos ir gelbėjimo departamento žvalgybos grupės, vykdydamos radiacinę žvalgybą (matuoja aplinkos dozės galią, radionuklidų kiekius ore ir radioaktyviųjų medžiagų iškritas vandens telkinių dumble ir ant grunto paviršiaus, atrenka grunto, maisto produktų, jų žaliavų, geriamojo vandens, pašarų ėminius) radioaktyviosiomis medžiagomis užterštoje teritorijoje, vadovaujasi Ėminių ėmimo, įvykus branduolinei ar radiacinei avarijai, taisyklėmis, patvirtintomis sveikatos apsaugos ministro ir aplinkos ministro 2003 m. spalio 6 d. įsakymu Nr. V-584/486 (Žin., 2003, Nr. [99-4457](#)).

91. Priešgaisrinės apsaugos ir gelbėjimo departamento žvalgybos grupės atrinktus mėginius pristato į Radiacinės saugos centrą, savivaldybės ekstremaliųjų situacijų operacijos vadovo ar valstybės ekstremaliųjų situacijų operacijos vadovo nurodytą vietą, kuri yra netoli tarpinių gyventojų surinkimo punktų ir pagrindinių gyventojų evakavimo kelių.

92. Radiacinės saugos centras kartu su savivaldybės ekstremaliųjų situacijų operacijų centru organizuoja Priešgaisrinės apsaugos ir gelbėjimo departamento žvalgybos grupių atrinktų mėginių pristatymą į parengtas tyrimams atlikti laboratorijas.

93. Pagal Radiacinės saugos centro užduotis arba valstybės ekstremaliųjų situacijų operacijos vadovo pavedimu radiologinius tyrimus atliekančios institucijos nedelsdamos parengia jas radioaktyviųjų medžiagų iškritų ant grunto paviršiaus, radionuklidų kiekio ore, vandens telkinių dumble, maisto produktų ir jų žaliavų, geriamojo vandens, pašarų ir jų žaliavų radiologiniams tyrimams atlikti. Laboratorijos pagal kompetenciją ir tyrimų tipą radiologinius tyrimus atlieka institucijų lėšomis.

94. Parengtos tyrimams atlikti laboratorijos, užpildžiusios radiologinių tyrimų protokolų formas, nustatytas Ėminių ėmimo, įvykus branduolinei ar radiacinei avarijai, taisyklėse, tyrimo rezultatus pateikia Radiacinės saugos centrui.

95. Radiacinės saugos centras, remdamasis Aplinkos apsaugos agentūros pateiktomis radionuklidų pernašos prognozėmis, Priešgaisrinės apsaugos ir gelbėjimo departamento, Karinių oro pajėgų ir Valstybės sienos apsaugos tarnybos žvalgybos grupių ir radiologinius tyrimus atliekančių institucijų laboratorijų pateiktais tyrimų protokolų duomenimis, prognozuoja gyventojų apšvitą, branduolinės ir (ar) radiologinės avarijos padarinių poveikį gyventojams, teikia valstybės ekstremaliųjų situacijų operacijų centrui prognozes, taip pat duoda Sveikatos apsaugos ministerijai rekomendacijas dėl apsaugomųjų veiksmų taikymo, maisto produktų, geriamojo vandens vartojimo ribojimo ir uždraudimo, kitų radiacinės saugos priemonių užtikrinimo.

IX. VIEŠOSIOS TVARKOS UŽTIKRINIMAS

96. Valstybės lygiu viešosios tvarkos palaikymą branduolinės ir (ar) radiologinės avarijos atveju organizuoja Policijos departamentas. Jam padeda Krašto apsaugos ministerija, Viešojo saugumo tarnyba, Valstybės sienos apsaugos tarnyba.

97. Gresiant ar susidarius ekstremaliajai situacijai dėl branduolinės ir (ar) radiologinės avarijos, policijos pajėgos užtikrina viešąją tvarką organizuojant apsaugomuosius veiksmus. Esant veiksams, kuriais šurkščiau pažeidžiama viešoji tvarka (masiniai neramumai, grupiniai veiksmai, kuriais pažeidžiama viešoji tvarka ar priešinamasi civilinės saugos sistemos pajėgoms), kaip nustatyta Valstybinio plano 70 punkte, viešajai tvarkai užtikrinti ir (ar) atkurti pasitelkiamos Viešojo saugumo tarnybos pajėgos.

98. Policijos pajėgos savo veiksmus derina su valstybės ekstremaliųjų situacijų operacijos vadovu ir, vykdydamos jo nurodymus, užtikrina viešąją tvarką ir asmenų saugumą gyventojų surinkimo, tarpiniuose gyventojų evakavimo, gyventojų priėmimo, gyventojų dezaktyvavimo punktuose, kitose gyventojų susitelkimo vietose ir vykdant apsaugomuosius veiksmus.

99. Siekdamas palengvinti civilinės saugos sistemos pajėgų darbą organizuojant apsaugomuosius veiksmus, policijos pajėgos kontroliuoja pašalinių asmenų patekimą į vietas, kuriose šie darbai atliekami.

100. Branduolinės energetikos objekto prevencinėje apsaugomųjų veiksmų zonoje ir skubių apsaugomųjų veiksmų zonoje, iš kurių evakuojami gyventojai, eismui reguliuoti ir evakuacijos maršrutuose policijos pajėgos išstato laikinuosius kontrolės postus, duoda nurodymus kelių priežiūros tarnyboms dėl kelio ženklų pastatymo nurodytose vietose. Postų vietą, suderinęs su savivaldybės ekstremaliųjų situacijų operacijos vadovu ar valstybės ekstremaliųjų situacijų operacijos vadovu, nustato pirmasis į evakavimo maršrutą atvykęs policijos pareigūnas.

101. Jeigu būtina, policijos pajėgos imasi priemonių, numatančių patekimą į asmens būstą be jo sutikimo, priverstinį asmens evakavimą, prireikus organizuoja evakuojamųjų, taip pat likviduotojų ar inžinerinės technikos palydą į nustatytas vietas.

102. Evakuotus gyventojus priimančioje savivaldybėje policijos pajėgos tvarko

evakuotų gyventojų apskaitą, renka duomenis apie užsiregistravusius gyventojus, kurie savarankiškai evakavosi asmeninėmis transporto priemonėmis, ir šiuos duomenis teikia valstybės ekstremaliųjų situacijų operacijų centrui.

103. Policijos pajėgos užtikrina valstybės, savivaldybių ir privataus turto apsaugą teritorijose, kurios užterštos radioaktyviosiomis medžiagomis ir (ar) iš kurių evakuoti gyventojai, taip pat renka, registruoja ir analizuoja informaciją, reikalingą policijos veiksmams koordinuoti branduolinės ir (ar) radiologinės avarijos atveju, keičiasi šia informacija su kitomis civilinės saugos sistemos pajėgomis, dalyvaujančiomis organizuojant apsaugomuosius veiksmus ir vykdančiomis turto ir aplinkos apsaugos priemones, atlieka kitas užduotis, prireikus pasitelkia į pagalbą karinius vienetus vadovaudamosi Valstybinio plano 71 punktu.

X. SOCIALINĖ PARAMA, PSICHOLOGINĖ IR SOCIALINĖ PAGALBA. ŠVIETIMAS. KITŲ BŪTINIAUSIŲ PASLAUGŲ TEIKIMAS

104. Valstybės lygiu socialinę paramą ir socialinę pagalbą evakuotiems ir nukentėjusiems dėl branduolinės ir (ar) radiologinės avarijos gyventojams koordinuoja Socialinės apsaugos ir darbo ministerija. Būtiniausių paslaugų teikimą organizuoja savivaldybės ekstremaliųjų situacijų operacijų centras. Jiems padeda Krašto apsaugos ministerija, Sveikatos apsaugos ministerija, Švietimo ir mokslo ministerija, Ūkio ministerija, Valstybinė maisto ir veterinarijos tarnyba ir Lietuvos Raudonojo Kryžiaus draugija. Prireikus Socialinės apsaugos ir darbo ministerija kartu su Lietuvos Raudonojo Kryžiaus draugija organizuoja socialinės pagalbos teikimą. Lietuvos Raudonojo Kryžiaus draugija organizuoja apmokytų savanorių ir specialistų pasitelkimą socialinei pagalbai teikti ir koordinuoja jų veiksmus.

105. Valstybės lygiu psichologinę pagalbą evakuotiems ir nukentėjusiems dėl branduolinės ir (ar) radiologinės avarijos gyventojams koordinuoja Sveikatos apsaugos ministerija. Jai padeda Krašto apsaugos ministerija, Socialinės apsaugos ir darbo ministerija, Švietimo ir mokslo ministerija, kitos nevyriausybines organizacijos ir savivaldybės administracija. Lietuvos Raudonojo Kryžiaus draugija organizuoja apmokytų savanorių ir specialistų pasitelkimą psichologinei pagalbai teikti ir koordinuoja jų veiksmus. Prireikus savivaldybės ekstremaliųjų situacijų operacijų centro ar valstybės ekstremaliųjų situacijų operacijų centro sprendimu gali būti pasitelkti Lietuvos kariuomenės psichologai.

106. Valstybės lygiu dėl branduolinės ir (ar) radiologinės avarijos evakuotiems ir nukentėjusiems vaikams ir moksleiviams bendrąjį ugdymą, profesinį mokymą, ikimokyklinį ir priešmokyklinį ugdymą organizuoja ir koordinuoja Švietimo ir mokslo ministerija. Jai padeda Krašto apsaugos ministerija, Socialinės apsaugos ir darbo ministerija, Sveikatos apsaugos ministerija, Susisiekimo ministerija, Ūkio ministerija, Valstybinė maisto ir veterinarijos tarnyba, Lietuvos Raudonojo Kryžiaus draugija ir savivaldybės administracija.

107. Savivaldybės, kuri priima evakuotus gyventojus, administracijos direktoriaus sudaryta savivaldybės gyventojų evakavimo ir priėmimo komisija organizuoja jų apgyvendinimą, maitinimą, aprūpinimą geriamuoju vandeniu, švariais drabužiais, higienos reikmenimis, pirmosios psichologinės, socialinės ir medicinos pagalbos teikimą, taip pat nemokamą elektros, vandens ir kitų komunalinių, socialinių bei būtiniausių paslaugų teikimą, paskirsto humanitarinę pagalbą. Savivaldybės gyventojų evakavimo ir priėmimo komisijai prireikus padeda savivaldybės administracija ir (ar) savivaldybės ekstremaliųjų situacijų operacijų centras.

108. Socialinės apsaugos ir darbo ministerija per savivaldybės administraciją koordinuoja evakuotiems ir nukentėjusiems dėl branduolinės ir (ar) radiologinės avarijos gyventojams Vyriausybės skiriamų išmokų mokėjimą ir paramą.

XI. SVEIKATOS PRIEŽIŪROS ORGANIZAVIMAS IR KOORDINAVIMAS

109. Valstybės lygiu sveikatos priežiūrą branduolinės ir (ar) radiologinės avarijos atveju organizuoja ir koordinuoja Sveikatos apsaugos ministerija. Jai padeda Krašto apsaugos ministerija, Socialinės apsaugos ir darbo ministerija, Susisiekimo ministerija, Švietimo ir mokslo ministerija, Vidaus reikalų ministerija, Priešgaisrinės apsaugos ir gelbėjimo departamentas, Radiacinės saugos centras, Valstybinė maisto ir veterinarijos tarnyba, Lietuvos Raudonojo Kryžiaus draugija, savivaldybės administracija.

110. Nukentėjusieji, kurių viso kūno apšvitęs dozė siekia arba viršija HN 99:2011 nustatytus lygius, siunčiami gydytis į viešąją įstaigą Vilniaus universiteto ligoninės Santariškių klinika, Lietuvos onkologijos centrą arba Lietuvos sveikatos mokslų universiteto ligoninę viešąją įstaigą Kauno klinika. Jeigu nėra galimybių siųsti tokius nukentėjusiuosius į minėtas ligonines, stacionarinės asmens sveikatos priežiūros paslaugos jiems gali būti teikiamos ir kitose respublikos arba regiono lygio daugiaprofilėse ligoninėse.

111. Nukentėjusieji, kurių viso kūno apšvitęs dozė nesiekia HN 99:2011 nustatytų lygių, siunčiami gydytis į artimiausias daugiaprofiles respublikos arba regiono lygio ligonines.

112. Nukentėjusieji, kuriems nustatyti arba įtariami kombinuotieji sveikatos pakenkimai (radioaktyviųjų medžiagų poveikį nukentėjusiajam lydi trauma ir (ar) apsinuodijimas), atsižvelgiant į indikacijas, gali būti siunčiami gydytis į respublikos arba regiono lygio ligonines, teikiančias antrines arba tretines chirurgijos, ortopedijos traumatologijos, klinikinės toksikologijos ar kitas paslaugas.

113. Prireikus asmens sveikatos priežiūros įstaigos, kuriose teikiamos paslaugos pacientams, organizuoja nukentėjusiesiems būtinas specialistų konsultacijas.

114. Nukentėjusiesiems, kuriuos dėl jų sveikatos būklės hospitalizuoti nebūtina, paslaugos teikiamos ambulatorinėse asmens sveikatos priežiūros įstaigose.

115. Prireikus greitosios medicinos pagalbos paslaugas teikiančios įstaigos ir įmonės teikia nukentėjusiesiems skubiąją nestacionarinę medicinos pagalbą, perveža nukentėjusiuosius.

116. Savivaldybių sveikatos priežiūros įstaigų veiklą koordinuoja savivaldybių gydytojai.

117. Radiacinės saugos centras pagal kompetenciją kontroliuoja radiacinės saugos užtikrinimą teikiant sveikatos priežiūros paslaugas.

118. Visuomenės sveikatos priežiūra (esant jonizuojančiosios spinduliuotės poveikiui) ir priemonės vykdomos vadovaujantis Radiacinės saugos įstatymu ir kitais teisės aktais.

119. Sveikatos apsaugos ministerija koordinuoja asmens ir visuomenės sveikatos priežiūros organizavimą, aktyvina Sveikatos apsaugos ministerijos ekstremaliųjų situacijų operacijų centrą ir teisės aktų nustatyta tvarka organizuoja valstybės medicinos rezervo išteklių panaudojimą.

XII. MATERIALINIS TECHNINIS APRŪPINIMAS

120. Valstybės lygiu materialinį techninį aprūpinimą branduolinės ir (ar) radiologinės avarijos atveju koordinuoja valstybės ekstremaliųjų situacijų operacijų centras. Jam padeda Aplinkos ministerija, Energetikos ministerija, Krašto apsaugos ministerija, Socialinės apsaugos ir darbo ministerija, Susisiekimo ministerija, Sveikatos apsaugos ministerija, Švietimo ir mokslo ministerija, Ūkio ministerija, Žemės ūkio ministerija, Vidaus reikalų ministerija, Priešgaisrinės apsaugos ir gelbėjimo departamentas, Policijos departamentas, Viešojo saugumo tarnyba, Valstybės sienos apsaugos tarnyba, Valstybinė atominės energetikos saugos inspekcija, Radiacinės saugos centras, Valstybinė maisto ir veterinarijos tarnyba, radioaktyviųjų atliekų tvarkytojas, savivaldybės administracija. Reikiamos materialinės techninės priemonės, naudojamos įvykus branduolinei ir (ar) radiologinei

avarijai, numatytos šių institucijų ekstremaliųjų situacijų valdymo planuose, savivaldybės žmonių radiacinės saugos ir branduolinių ir radiologinių avarių padarinių likvidavimo plane ir savivaldybės, patenkančios į branduolinės energetikos objekto prevencinę apsaugomųjų veiksmų zoną ir skubių apsaugomųjų veiksmų zoną, detalajame gyventojų evakavimo plane.

121. Valstybės ir savivaldybių institucijos ir įstaigos, ūkio subjektai ir kitos įstaigos branduolinės ir (ar) radiologinės avarijos atveju naudoja joms priklausančius materialinius išteklius. Savivaldybės teritorijoje, iš kurios evakuojami gyventojai ar kurioje taikomi apsaugomieji veiksmai, arba valstybėje pradėjus telkti turimus materialinius išteklius, valstybės ekstremaliųjų situacijų operacijų centras koordinuoja šių išteklių telkimą.

122. Pagal savivaldybės ekstremaliųjų situacijų valdymo planą ir savivaldybės ekstremaliųjų situacijų operacijos vadovo rašytinį reikalavimą, kiek ir kokių papildomų materialinių išteklių reikia pasitelkti apsaugomiesiems veiksams organizuoti, ūkio subjektai ir kitos įstaigos (su kuriais pagal Civilinės saugos įstatymo 16 straipsnio 2 dalyje nustatytus reikalavimus savivaldybės administracijos direktorius yra sudaręs materialinių išteklių teikimo sutartis) pateikia reikiamus materialinius išteklius į savivaldybės ekstremaliųjų situacijų operacijų centro, savivaldybės ekstremaliųjų situacijų operacijos vadovo, valstybės ekstremaliųjų situacijų operacijų centro ar valstybės ekstremaliųjų situacijų operacijos vadovo nurodytą vietą.

123. Neatidėliotinais atvejais, kai kyla didelis pavojus gyventojų gyvybei, sveikatai, aplinkai ar turtui ir būtina nedelsiant evakuoti gyventojus ar taikyti kitus skubius apsaugomuosius veiksmus, savivaldybės administracijos direktoriaus reikalavimu visi savivaldybės teritorijoje esantys ūkio subjektai ir kitos įstaigos pateikia turimus materialinius išteklius į savivaldybės ekstremaliųjų situacijų operacijos vadovo ar valstybės ekstremaliųjų situacijų operacijos vadovo nurodytą vietą.

124. Valstybės ekstremaliųjų situacijų operacijos vadovo nurodymu ministerijos ir kitos valstybės institucijos ir įstaigos per savo ekstremaliųjų situacijų operacijų centrus telkia turimus materialinius išteklius, būtinus gyventojų evakavimui, sanitariniam švarinimui, apgyvendinimui, skubiems apsaugomiesiems veiksams ir kitiems apsaugomiesiems veiksams atlikti, evakuotųjų buitinėms sąlygoms užtikrinti ir būtiniausioms paslaugoms suteikti.

125. Panaudojus valstybės rezerve turimus materialinius išteklius ir jeigu jų dar trūksta, kreipiamasi tarptautinės pagalbos.

126. Kai panaudojamos visos civilinės saugos sistemos pajėgų galimybės, vadovaujantis Civilinės saugos įstatyme įtvirtintu visuotinio privalomumo principu ir Privalomų darbų atlikimo ekstremaliųjų situacijų atvejais ir kompensavimo už jų atlikimą tvarkos aprašu, patvirtintu Vyriausybės 2010 m. gegužės 4 d. nutarimu Nr. 512 (Žin., 2010, Nr. [54-2652](#)), savivaldybės administracijos direktorius pasitelkia Lietuvos Raudonojo Kryžiaus draugijos, kitų nevyriausybinių organizacijų apmokytus savanorius gyventojus ir ūkio subjektų ir kitų įstaigų darbuotojus privalomiesiems darbams atlikti.

127. Vadovaudamasis Kolektyvinės apsaugos statinių poreikio nustatymo tvarkos aprašu, patvirtintu Vyriausybės 2010 m. gegužės 12 d. nutarimu Nr. 529 (Žin., 2010, Nr. [56-2756](#)), savivaldybės administracijos direktorius iš anksto nustato kolektyvinės apsaugos statinių poreikį, juose slepiamų gyventojų (žmonių) skaičių, įtraukia kolektyvinės apsaugos statinius į savivaldybės ekstremaliųjų situacijų valdymo planą, sudaro sutartis su kolektyvinės apsaugos statinių savininkais dėl jų panaudojimo ekstremaliųjų situacijų metu, parengia, suderina su kolektyvinės apsaugos statinių savininkais ir patvirtina kolektyvinės apsaugos statinyje slepiamų gyventojų elgesio ir vidaus taisykles. Branduolinės ir (ar) radiologinės avarijos atveju kolektyvinės apsaugos statinio savininkas priima gyventojus į kolektyvinės apsaugos statinį laikinai juos apsaugoti ir (ar) laikinai apgyvendinti.

128. Jeigu evakuotus gyventojus priimančioje savivaldybėje neužtenka laikinojo apgyvendinimo vietų, savivaldybės ekstremaliųjų situacijų operacijų centras numato saugias teritorijas palapinėms pastatyti ir įrengia evakuotųjų gyventojų stovyklas.

129. Savivaldybės administracijos direktorius, vadovaudamasis Planu, savivaldybės ekstremaliųjų situacijų valdymo plane nustato materialinius išteklius pateikiančius ūkio subjektus ir kitas įstaigas, specialių grupių, likviduotojų, savanorių gyventojų ir jiems reikalingų priemonių poreikius, taip pat kaip nukentėjusieji ir evakuojami gyventojai bus maitinami, apgyvendinami, aprūpinami medikamentais, švariais drabužiais, kaip jiems bus suteikiamos kitos gyvybiškai būtinos paslaugos, be to, nustato, kaip specialios grupės, civilinės saugos sistemos institucijų darbuotojai, civilinės saugos sistemos pajėgos ir likviduotojai bus maitinami, aprūpinami geriamuoju vandeniu, užtikrinamas jų sanitarinis švarinimas ir poilsis.

130. Branduolinės ir (ar) radiologinės avarijos atveju paskelbus ekstremaliąją situaciją, savivaldybės ekstremaliųjų situacijų valdymo plane numatyti ūkio subjektai ir kitos įstaigos pagal savivaldybės ekstremaliųjų situacijų operacijos vadovo nurodymą prekybos centruose, visuomeninio maitinimo įmonėse, kolektyvinės apsaugos statiniuose ir kitose jiems priklausančiose tinkamose patalpose ar nurodytose vietose sudaro specialias grupes, kurios organizuoja maitinimą, apgyvendinimą, paslaugų teikimą ir, vadovaudamasi sveikatos apsaugos ministro ir ūkio ministro 2003 m. gegužės 26 d. įsakymu Nr. V-299/4-196 „Dėl Ekstremaliųjų situacijų sąlygomis rekomenduojamų maisto produktų ir kitų būtiniausių prekių asortimentinio sąrašo ir būtiniausių maisto produktų suvartojimo normų vienam gyventojui per parą patvirtinimo“ (Žin., 2003, Nr. [54-2408](#)), kaupia reikiamus maisto produktų, geriamojo vandens, medikamentų ir kitų būtiniausių prekių kiekius.

131. Savivaldybės, kuri priima evakuotus gyventojus, ekstremaliųjų situacijų operacijų centras pagal gyventojus evakuojančių savivaldybių ekstremaliųjų situacijų operacijų centrų nustatytą poreikį pateikia gyventojams evakuoti reikalingą transporto kiekį į gyventojus evakuojančios savivaldybės tarpinius gyventojų evakavimo punktus arba į savivaldybės gyventojų evakavimo ir priėmimo komisijos nurodytas vietas. Jeigu evakuotus gyventojus priimanti savivaldybė negali užtikrinti reikiamo transporto priemonių skaičiaus, Susisiekimo ministerija, vadovaudamasi Valstybinio plano 48 punktu, valstybės lygiu organizuoja papildomų transporto priemonių gyventojams evakuoti pasitelkimą ir siunčia jas į valstybės ekstremaliųjų situacijų operacijos vadovo nurodytas vietas.

132. Vyriausybė, dėl branduolinės ir (ar) radiologinės avarijos paskelbusi valstybės lygio ekstremaliąją situaciją šalyje ar jos dalyje, prireikus skelbia ekstremaliąją energetikos padėtį ir priima sprendimą panaudoti valstybės naftos produktų atsargas. Naftos produktų atsargos panaudojamos vadovaujantis Vartotojų aprūpinimo energija ir (ar) energijos ištekliais esant ekstremaliai energetikos padėčiai tvarka, patvirtinta Vyriausybės 2003 m. sausio 13 d. nutarimu Nr. 12 (Žin., 2003, Nr. [5-182](#)), ir Naftos produktų tiekimo ir vartojimo apribojimų taikymo planu, patvirtintu ūkio ministro 2005 m. vasario 25 d. įsakymu Nr. 4-84 (Žin., 2005, Nr. [30-946](#)).

133. Valstybės ekstremaliųjų situacijų operacijos vadovo nurodymu ministerijų, kitų valstybės institucijų ir įstaigų ekstremaliųjų situacijų operacijų centrai pagal kompetenciją organizuoja transporto, inžinerinės ir kitos technikos patelkimą apsaugomiesiems veiksams vykdyti, turto ir aplinkos apsaugai užtikrinti, laikiniems ir išvažiuojamiems keliams įrengti ir inžineriniams darbams vykdyti. Valstybės ekstremaliųjų situacijų operacijų centro nustatytose vietose minėtas transporto priemonės, inžinerinę ir kitą techniką techniškai aptarnauja ir prižiūri patelkimą organizavusių institucijų sudarytos specialistų grupės.

134. Savivaldybės, kuri priima evakuotus gyventojus, gyventojų evakavimo ir priėmimo komisija, kuriai padeda savivaldybės ekstremaliųjų situacijų operacijų centras, organizuoja evakuotų gyventojų maitinimą ir apgyvendinimą, aprūpinimą maisto produktais ir geriamuoju vandeniu, medikamentais, švariais drabužiais ir kitomis gyvybiškai būtinomis paslaugomis. Jeigu savivaldybėje turimų išteklių nepakanka, Vyriausybės ekstremaliųjų situacijų komisijos teikimu Vyriausybė priima sprendimą panaudoti valstybės rezerve esančias civilinės saugos, medicinos, ryšių priemonės ir kitų materialinių išteklių atsargas. Jų pasitelkimą koordinuoja Ūkio ministerijos ekstremaliųjų situacijų operacijų centras.

IV. SKUBŪS APSAUGOMIEJI VEIKSMAI

I. GYVENTOJŲ EVAKAVIMAS

135. Valstybės lygiu gyventojų evakavimą branduolinės ir (ar) radiologinės avarijos atveju koordinuoja Priešgaisrinės apsaugos ir gelbėjimo departamentas, evakavimą organizuoja savivaldybės gyventojų evakavimo ir priėmimo komisija. Jiems padeda Aplinkos ministerija, Energetikos ministerija, Krašto apsaugos ministerija, Socialinės apsaugos ir darbo ministerija, Sveikatos apsaugos ministerija, Susisiekimo ministerija, Ūkio ministerija, Policijos departamentas, Valstybės sienos apsaugos tarnyba, Radiacinės saugos centras, Valstybinė maisto ir veterinarijos tarnyba, Lietuvos Raudonojo Kryžiaus draugija.

136. Branduolinės ir (ar) radiologinės avarijos atveju gyventojų evakavimą tikslingiausia organizuoti iki radionuklidų išmetimo. Gyventojų evakavimas organizuojamas ir vykdomas, kaip nustatyta Gyventojų evakavimo organizavimo tvarkos apraše ir Valstybiniame plane.

137. Asmeniniu ar kitu turimu transportu evakavęsi asmenys, atvykę į saugią teritoriją ir savarankiškai joje įsikūrę, per 7 darbo dienas informuoja vietos seniūniją ar savivaldybės administraciją apie įsikūrimą toje teritorijoje. Seniūnija teisės aktų nustatyta tvarka pateikia savivaldybės administracijai ir kompetentingoms institucijoms informaciją apie atvykusius asmenis. Plane numatytos socialinės ir kitos paslaugos taikomos tik tiems asmeniniu ar kitu turimu transportu evakavusiems, kurie apie savo atvykimą yra pranešę seniūnijai per nustatytą terminą.

138. Savivaldybės administracijos direktorius, kuriam Sveikatos apsaugos ministerija rekomenduoja evakuoti gyventojus, vadovaudamasis Civilinės saugos įstatymo 30 straipsnio 1 dalimi, priima sprendimą (įsakymą) dėl gyventojų evakavimo, apie šį sprendimą ir reikiamą transporto priemonių kiekį informuoja evakuojamus gyventojus priimančių savivaldybių administracijų direktorius. Evakuojamus gyventojus priimančios savivaldybės administracija nedelsdama išsiunčia gyventojams evakuoti numatytas transporto priemones į nurodytus tarpinius gyventojų surinkimo punktus ir (ar) vietas. Savivaldybės administracijos direktorius, gavęs gyventojus evakuojančios savivaldybės gyventojų evakavimo ir priėmimo komisijos ir savivaldybės ekstremaliųjų situacijų operacijų centro informaciją, kad transporto priemonės atvyko ir gyventojų evakavimui pasirengta, skelbia gyventojų evakavimo pradžią ir per visuomenės informavimo priemones informuoja evakuojamus gyventojus. Gyventojai evakuojami vadovaujantis Valstybinio plano, savivaldybių ekstremaliųjų situacijų valdymo planų, o Ignalinos rajono, Zarasų rajono ir Visagino savivaldybės – ir detaliųjų gyventojų evakavimo planų nuostatomis, Gyventojų evakavimo organizavimo tvarkos aprašu ir HN 99:2011 reikalavimais. Savivaldybės gyventojų evakavimo ir priėmimo komisija taip pat rūpinasi, kad būtų evakuoti senyvo amžiaus, neįgalūs ir slaugomi gyventojai.

139. Savivaldybės, kurios teritorija patenka į branduolinės energetikos objekto prevencinę apsaugomųjų veiksmų zoną ir skubių apsaugomųjų veiksmų zoną, administracija iš anksto planuoja gyventojų evakavimą ir parengia detalių gyventojų evakavimo planą. Tuo tikslu šalia pagrindinių evakavimo maršrutų įrengiami tarpiniai gyventojų evakavimo, gyventojų dezaktyvavimo, gyventojų priėmimo ir laikinieji transporto kontrolės punktai. Gyventojų surinkimo punktai įrengiami vietovėse, kuriose gyvena 100 ir daugiau žmonių. Prireikus, kaip nustatyta HN 99:2011, gyventojų evakavimo metu laikinuosiuose transporto kontrolės punktuose, taip pat tarpiniuose gyventojų evakavimo punktuose organizuojama apšvitos kontrolė. Ją atlieka radiacinės kontrolės grupės, kurios dezaktyvuoja evakuojamus gyventojus, jeigu jiems nustatoma radioaktyvioji tarša. Savivaldybės administracija pasirūpina, kad autobusai privažiuotų prie gyventojų surinkimo punktų, daugiabučių ir atokiau esančių namų paimti tų gyventojų, kurie nuo radioaktyviosios taršos slepiasi namuose. Tarpiniuose gyventojų evakavimo punktuose evakuojami gyventojai persodinami į

gyventojus priimančios savivaldybės transporto priemonės ir nuvežami į evakuotus gyventojus priimančios savivaldybės gyventojų priėmimo punktus. Šiuose punktuose evakuoti gyventojai užregistruojami ir paskirstomi į laikinojo apgyvendinimo vietas.

140. Valstybės ir savivaldybių institucijų ir įstaigų, ūkio subjektų ir kitų įstaigų, kurios patenka į branduolinės energetikos objekto prevencinę apsaugomųjų veiksmų zoną ir skubių apsaugomųjų veiksmų zoną, vadovai ir jų įgalioti asmenys planuoja ir vykdo personalo, darbuotojų, ikimokyklinio amžiaus vaikų, moksleivių, studentų ir lankytojų evakavimą. Tuo tikslu valstybės ar savivaldybės institucijoje ar įstaigoje, ūkio subjekte ar kitoje įstaigoje parenkamos tinkamos patalpos ir jose įrengiami surinkimo punktai. Savivaldybės gyventojų evakavimo ir priėmimo komisija pasirūpina, kad autobusai privažiuotų prie šių surinkimo punktų ir paimtų evakuojamą personalą, darbuotojus, ikimokyklinio amžiaus vaikus, moksleivius, studentus ir lankytojus.

141. Stacionarinių asmens sveikatos priežiūros įstaigų, kurios patenka į branduolinės energetikos objekto prevencinę apsaugomųjų veiksmų zoną ir skubių apsaugomųjų veiksmų zoną, vadovai ir jų įgalioti asmenys planuoja ir vykdo personalo, pacientų ir kitų asmenų evakavimą. Gali būti pasitelkiami Lietuvos Raudonojo Kryžiaus draugijos ir kitų nevyriausybinė organizacijų apmokyti savanoriai gyventojai, civilinės saugos sistemos pajėgos, Lietuvos kariuomenė. Savivaldybės gyventojų evakavimo ir priėmimo komisija pasirūpina, kad transporto priemonės, skirtos pacientams ir personalui evakuoti, privažiuotų prie stacionarinių asmens sveikatos priežiūros įstaigų ir paimtų evakuojamus pacientus ir personalą.

142. Atsižvelgiant į Lietuvos hidrometeorologijos tarnybos duomenis apie vyraujančius daugiamečius vėjus, nustatytos 3 pagrindinės gyventojų evakavimo iš branduolinės energetikos objekto prevencinės apsaugomųjų veiksmų zonos ir skubių apsaugomųjų veiksmų zonos kryptys, numatytas evakuojamų gyventojų skaičius, evakavimo maršrutai ir vietos (8 priedas).

143. Savivaldybių, kurių teritorijos patenka į branduolinės energetikos objekto avarinės parengties zonas, administracijų direktoriai, planuodami gyventojų evakavimo priemones, su evakuojamus gyventojus priimančių savivaldybių administracijų direktoriais sudaro sutartis dėl gyventojams evakuoti numatyto transporto skubaus pristatymo ir evakuotų gyventojų apgyvendinimo.

144. Gyventojus priimančios savivaldybės ekstremaliųjų situacijų operacijų centras evakuotiems gyventojams apgyvendinti numato gyventi tinkamus kolektyvinės apsaugos statinius ar tinkamas vietas, kuriuose galima įrengti evakuotųjų stovyklas.

145. Seniūnai kartu su policijos pareigūnais nustato gyventojus, kurie neturi galimybių atvykti į gyventojų surinkimo punktus, ir vykdo šių gyventojų evakavimą. Valstybės sienos apsaugos tarnyba padeda policijos pareigūnams vykdyti pasienio ruože esančių žmonių ir nukentėjusiųjų evakavimą arba išgabenimą, prireikus šias užduotis vykdo savarankiškai.

II. GYVENTOJŲ SLĖPIMASIS

146. Už gyventojų slėpimosi organizavimą branduolinės ir (ar) radiologinės avarijos atveju atsakingas savivaldybės, kurios teritorijos patenka į branduolinės energetikos objekto prevencinę apsaugomųjų veiksmų zoną ir skubių apsaugomųjų veiksmų zoną, ekstremaliųjų situacijų operacijų centras, ūkio subjektų ir kitų įstaigų, esančių tos savivaldybės teritorijoje, vadovai.

147. Savivaldybės administracija branduolinės energetikos objekto prevencinėje apsaugomųjų veiksmų zonoje ir skubių apsaugomųjų veiksmų zonoje gyvenantiems gyventojams privalo teikti rekomendacijas, kad jie iš anksto pasirūpintų gyvenamųjų namų, gyvenamųjų ir pagalbinių patalpų sandarinimo priemonėmis, geriamojo vandens ir maisto atsargomis, reikiamaiais medikamentais. Šiose zonose paskelbus civilinės saugos signalą „Radiacinis pavojus“, gyventojai, laikydamiesi savivaldybės iš anksto parengtų

rekomendacijų, nedelsdami užsandarina gyvenamuosius namus, gyvenamąsias ir pagalbines patalpas. Jeigu vanduo tiekiamas centralizuotai, gėrimui ir higienos poreikiams naudojamas vandentiekio vanduo.

148. Savininkas, kurio kolektyvinės apsaugos statinys yra branduolinės energetikos objekto prevencinėje apsaugomųjų veiksmų zonoje ir skubių apsaugomųjų veiksmų zonoje ir kurio kolektyvinės apsaugos statinys įtrauktas į savivaldybės ekstremaliųjų situacijų valdymo planą, parengia kolektyvinės apsaugos statinį taip, kad jame nedelsiant būtų galima paslėpti tiek gyventojų, kiek jų paslėpti tame kolektyvinės apsaugos statinyje numatyta savivaldybės ekstremaliųjų situacijų valdymo plane. Kolektyvinės apsaugos statinyje slepiasi gyventojai, kurie branduolinės ir (ar) radiologinės avarijos branduolinės energetikos objekte atveju pirminio pranešimo metu ir (ar) paskelbus civilinės saugos signalą „Radiacinis pavojus“ yra netoli kolektyvinės apsaugos statinio ir neturi galimybės skubiai grįžti namo.

149. Prevencinėje apsaugomųjų veiksmų zonoje esantys gyventojai, išgirdę sirenų kauksmą ir civilinės saugos signalą „Radiacinis pavojus“, nedelsdami slepiasi užsandarintuose gyvenamuosiuose namuose, gyvenamosiose ir pagalbinėse patalpose ir kolektyvinės apsaugos statiniuose, vykdo atsakingų asmenų nurodymus ir rekomendacijas, laukia atvykstant evakuoti skirto transporto. Skubių apsaugomųjų veiksmų zonoje esantys gyventojai slepiasi, kai yra savivaldybės administracijos direktoriaus, savivaldybės ekstremaliųjų situacijų operacijos vadovo ar valstybės ekstremaliųjų situacijų operacijos vadovo nurodymas, kai atitinkamai savivaldybės ekstremaliųjų situacijų komisija ar Vyriausybės ekstremaliųjų situacijų komisija priima sprendimą.

III. KVĖPAVIMO ORGANŲ APSAUGA

150. Savivaldybės, kurios teritorija patenka į branduolinės energetikos objekto prevencinę apsaugomųjų veiksmų zoną ir skubių apsaugomųjų veiksmų zoną, arba kai prognozuojama, kad jos teritorija gali būti užteršta radionuklidais, gyventojai kvėpavimo organų apsaugos priemonės pasigamina panaudodami nosines, skepetaites, minkšto sugeriamojo popieriaus gaminius, drabužius ir kitas namų ūkyje esančias priemones. Kvėpavimo organų apsaugai naudojamų medžiaginių apsaugos priemonių orientaciniai apsaugos efektyvumo koeficientai pateikti 9 priede.

151. Pagal savivaldybės administracijos parengtas rekomendacijas gyventojai gali iš anksto parduotuvėse įsigyti dujokaukių, respiratorių, marlinių kaukių ir kitų kvėpavimo organų apsaugos priemonių ir polietileninių apsiaustų, juos laikyti namuose, o prireikus – panaudoti.

152. Branduolinės ir (ar) radiologinės avarijos atveju savivaldybės ekstremaliųjų situacijų operacijų centras ar valstybės ekstremaliųjų situacijų operacijų centras, remdamasis Sveikatos apsaugos ministerijos pateiktomis rekomendacijomis, nurodo gyventojams, kada ir kiek laiko naudoti kvėpavimo organų apsaugos priemones.

IV. MAISTO PRODUKTŲ, JŲ ŽALIAVŲ, GERIAMOJO VANDENS, PAŠARŲ IR JŲ ŽALIAVŲ APSAUGA

153. Valstybės lygiu maisto produktų, jų žaliavų, geriamojo vandens, pašarų ir jų žaliavų apsaugą branduolinės ir (ar) radiologinės avarijos atveju organizuoja ir koordinuoja Valstybinė maisto ir veterinarijos tarnyba. Jai padeda Aplinkos apsaugos agentūra, Sveikatos apsaugos ministerija, Žemės ūkio ministerija, Radiacinės saugos centras, savivaldybės administracija.

154. Radiacinės saugos centras, atsižvelgdamas į branduolinės ir (ar) radiologinės avarijos klasę, prognozuojamos avarijos mastą ir radioaktyviojo debesies judėjimo kryptį, teikia Sveikatos apsaugos ministerijai rekomendacijas dėl gyventojų informavimo ir skubių apsaugomųjų veiksmų taikymo: nevalgyti atvirame lauke augančių lapinių daržovių, vaisių,

uogų, negerti neuždengtų šulinių vandens, o ganiavos metu negerti pieno tolimojoje zonoje 100 kilometrų spinduliu nuo branduolinės energetikos objekto, kol bus pateikta informacija, kad išvardytus produktus vartoti galima.

155. Valstybinė maisto ir veterinarijos tarnyba, gavusi iš Priešgaisrinės apsaugos ir gelbėjimo departamento informaciją apie branduolinę ir (ar) radiologinę avariją ir vadovaudamasi Radiacinės saugos centro rekomendacijomis, teikia valstybės ekstremaliųjų situacijų operacijų centrui, savivaldybės, kurios teritorija patenka į branduolinės energetikos objekto prevencinę apsaugomųjų veiksmų zoną ir skubių apsaugomųjų veiksmų zoną, ekstremaliųjų situacijų operacijų centrui ir gyventojams rekomendacijas ir nurodymus dėl specialiųjų žemės ūkio produktų ir gyvūnų apsaugos priemonių, jų panaudojimo techniniams tikslams ar perdirbimo. Žemės ūkio ministerija teikia valstybės ekstremaliųjų situacijų operacijų centrui ir savivaldybės, kurios teritorija patenka į branduolinės energetikos objekto prevencinę apsaugomųjų veiksmų zoną ir skubių apsaugomųjų veiksmų zoną, ekstremaliųjų situacijų operacijų centrui rekomendacijas dėl specialiosios žemės ūkio technikos ir kitų žemės ūkio gamybos priemonių apsaugą.

156. Savivaldybės, kurios teritorija patenka į branduolinės energetikos objekto prevencinę apsaugomųjų veiksmų zoną ir skubių apsaugomųjų veiksmų zoną, ekstremaliųjų situacijų operacijų centras, remdamasis Valstybinės maisto ir veterinarijos tarnybos ir Žemės ūkio ministerijos rekomendacijomis ir nurodymais, nedelsdamas informuoja gyventojus apie taikytiną specialiąją žemės ūkio produktų, gyvūnų, žemės ūkio technikos ir kitų žemės ūkio gamybos priemonių apsaugą.

157. Kol bus atlikti tyrimai ir įvertinta situacija pagal Sveikatos apsaugos ministerijos patvirtintus jodo profilaktikos operatyviosios apsaugomosios veiklos taikymo lygius, Radiacinės saugos centras teikia pasiūlymą Sveikatos apsaugos ministerijai dėl maisto produktų, jų žaliavų ir geriamojo vandens vartojimo laikino ribojimo. Gavusi Radiacinės saugos centro pasiūlymą, Sveikatos apsaugos ministerija rekomenduoja valstybės ekstremaliųjų situacijų operacijų centrui ir savivaldybės ekstremaliųjų situacijų operacijų centrui riboti maisto produktų ir geriamojo vandens vartojimą radioaktyviosiomis medžiagomis užterštoje teritorijoje, kol Radiacinės saugos centras pateiks radiacinės žvalgybos grupių toje teritorijoje atrinktų mėginių tyrimų rezultatų ir analizės išvadas, kad nustatyti radioaktyviojo užterštumo lygiai neviršijami ir maistą bei geriamąjį vandenį galima vartoti be apribojimų.

158. Jeigu maisto produktų trūksta, o radioaktyvumą galima sumažinti juos valant, perdirbant ar kitais visuotinai priimtais metodais, Sveikatos apsaugos ministerija maisto produktams ir jų žaliavoms gali nustatyti didesnes radioaktyviojo užterštumo normas.

159. Sveikatos apsaugos ministerija, atsižvelgdama į branduolinės ir (ar) radiologinės avarijos mastą, aplinkos radioaktyviojo užterštumo lygį, galimybes aprūpinti gyventojus neužterštais arba mažai užterštais maisto produktais, po branduolinės ir (ar) radiologinės avarijos periodiškai peržiūri maisto produktų, jų žaliavų ir geriamojo vandens radioaktyviojo užterštumo normas.

160. Kai Radiacinės saugos centras, remdamasis atrinktų mėginių tyrimų rezultatais, pateikia Sveikatos apsaugos ministerijai išvadas, kad radioaktyviosiomis medžiagomis užterštos teritorijos maisto produktuose, jų žaliavose ir geriamajame vandenyje viršyti nustatyti radioaktyviojo užterštumo lygiai, Sveikatos apsaugos ministerija rekomenduoja savivaldybės ekstremaliųjų situacijų komisijai ir (ar) Vyriausybės ekstremaliųjų situacijų komisijai toje teritorijoje uždrausti vartoti maisto produktus, jų žaliavas ir geriamąjį vandenį.

161. Valstybinė maisto ir veterinarijos tarnyba, vadovaudamasi nustatytomis maisto produktų ir jų žaliavų, geriamojo vandens, pašarų ir jų žaliavų radioaktyviojo užterštumo normomis, draudžia tiekti į prekybos tinklą maisto produktus, jų žaliavas, geriamąjį vandenį, pašarus ir jų žaliavas, jeigu nustatyta, kad juose viršijamos radioaktyviojo užterštumo normos. Apie tokius draudimus informuoja Sveikatos apsaugos ministerija.

162. Valstybinė maisto ir veterinarijos tarnyba teikia suinteresuotoms valstybės

institucijoms, vartotojų asociacijoms, maisto produktų ir jų žaliavų, geriamojo vandens, pašarų ir jų žaliavų tvarkymo subjektams, kitoms įstaigoms ir organizacijoms rekomendacijas ir nurodymus dėl maisto produktų ir jų žaliavų, geriamojo vandens, pašarų ir jų žaliavų, gyvulių apsaugos nuo radiologinės taršos ir kenksmingumo pašalinimo, pagal kompetenciją vykdo nuolatinius mėginių radiologinius tyrimus, atlieka rizikos vertinimą.

163. Radiacinės saugos centrui pateikus išvadas, kad radioaktyviosiomis medžiagomis užterštoje teritorijoje nebeviršijami maisto produktų ir jų žaliavų, geriamojo vandens, pašarų ir jų žaliavų radioaktyviojo užterštumo lygiai, Sveikatos apsaugos ministerija atšaukia rekomendacijas dėl maisto produktų, jų žaliavų ir geriamojo vandens apsaugos ir (ar) ribojimo tose vietovėse, kurių teritorijose atrinktų mėginių tyrimų rezultatai rodė lygius, neviršijančius nustatytų radioaktyviojo užterštumo lygių, o Valstybinė maisto ir veterinarijos tarnyba atšaukia draudimus dėl pašarų, jų žaliavų ir gyvulių apsaugos priemonių taikymo.

164. Savivaldybės, kurios teritorija patenka į branduolinės energetikos objekto prevencinę apsaugomųjų veiksmų zoną ir skubių apsaugomųjų veiksmų zoną, ekstremaliųjų situacijų operacijų centras suformuoja gyventojų grupes Valstybinės maisto ir veterinarijos tarnybos ir Žemės ūkio ministerijos nustatytoms specialiosioms žemės ūkio apsaugos priemonėms vykdyti.

V. GYVENTOJŲ APŠVITOS KONTROLĖ. DEZAKTYVAVIMAS

165. Valstybės lygiu Radiacinės saugos centras koordinuoja apšvitos kontrolę branduolinės ir (ar) radiologinės avarijos atveju, o savivaldybės ekstremaliųjų situacijų operacijų centras organizuoja apšvitos kontrolės vykdymą ir dezaktyvavimą. Jiems padeda Aplinkos apsaugos agentūra, Lietuvos hidrometeorologijos tarnyba, Krašto apsaugos ministerija, Socialinės apsaugos ir darbo ministerija, Sveikatos apsaugos ministerija, Susisiekimo ministerija, Ūkio ministerija, Priešgaisrinės apsaugos ir gelbėjimo departamentas, Policijos departamentas, Valstybės sienos apsaugos tarnyba, Valstybinė atominės energetikos saugos inspekcija, Valstybinė maisto ir veterinarijos tarnyba, radioaktyviųjų atliekų tvarkytojas, Lietuvos Raudonojo Kryžiaus draugija.

166. Vadovaujantis HN 99:2011, evakuojamų gyventojų apšvitos kontrolė ir dezaktyvavimas vykdomi savivaldybės ekstremaliųjų situacijų valdymo plane numatytuose išėjimo iš avarinės parengties zonų ir (ar) radioaktyviosios taršos zonos kontrolės punktuose, tarpiniuose gyventojų evakavimo punktuose ir prireikus – evakuojamų gyventojų priėmimo punktuose.

167. Evakuojamų gyventojų apšvitos kontrolę ir dezaktyvavimą atlieka savivaldybės ekstremaliųjų situacijų valdymo plane numatytos apšvitos kontrolės ir dezaktyvavimo grupės. Evakuojamų gyventojų apšvitos kontrolės ir dezaktyvavimo kokybę kontroliuoja ir vertina Radiacinės saugos centras.

168. Jeigu apšvitos kontrolei ar dezaktyvavimui atlikti prireikia Lietuvos kariuomenės pagalbos, pasitelkiami kariniai vienetai.

169. Gyventojai, buvę radioaktyviosiomis medžiagomis užterštoje teritorijoje, registruojami, atliekama jų apšvitos kontrolė ir, jeigu nustatoma radioaktyvioji tarša, dezaktyvuojami.

170. Apšvitos kontrolės ir dezaktyvavimo vietose įvertinus kūno (drabužių) paviršiaus radioaktyviąją taršą ir nustačius, kad nustatytieji lygiai yra viršyti, atliekamas kūno (drabužių) dezaktyvavimas. Jeigu nėra galimybės atlikti dezaktyvavimo ir žmonių skaičius neatitinka turimų pajėgų, atliekamas dalinis dezaktyvavimas. Tokiu atveju evakuojamieji perrengiami švariais drabužiais, sudaromos sąlygos nusiprausti veidą ir rankas, o visiškai jų dezaktyvavimas atliekamas savivaldybės ekstremaliųjų situacijų valdymo plane numatytuose priėmimo punktuose ir apgyvendinimo vietose, panaudojant pirtis, esamus bendrabučių, sporto salių, katilinių dušo įrenginius.

171. Po dezaktyvavimo atliekama pakartotinė apšvitos kontrolė. Jeigu 2 kartus atlikus

dezaktyvavimą vis dar fiksuojama radioaktyvioji tarša, turi būti įvertinta gyventojų vidinė apšvita. Šiuo atveju tolesnius veiksmus nustato Radiacinės saugos centras.

172. Visose gyventojų apšvitos kontrolės ir dezaktyvavimo vietose apšvitos kontrolės rezultatai dokumentuojami ir pateikiami Radiacinės saugos centrui, kuris įvertina evakuojamų gyventojų apšvitą.

173. Gyventojų dezaktyvavimo vietose užteršti drabužiai, asmeniniai ir kiti daiktai surenkami į polietileningus maišus, šie maišai pažymimi jonizuojančiosios spinduliuotės ženklu, užrašomas radioaktyviojo užterštumo lygis ir kam priklauso maiše esantys daiktai. Daiktai vežami į savivaldybės paskirtą ir su Aplinkos apsaugos agentūra ir Radiacinės saugos centru suderintą dezaktyvavimo vietą. Jeigu nėra galimybės daiktų dezaktyvuoti ar kai nustatoma fiksuota tarša, daiktai tvarkomi kaip radioaktyviosios atliekos. Už gyventojų daiktų dezaktyvavimą ar sutvarkymą (kaip radioaktyviųjų atliekų) atsako radioaktyviųjų atliekų tvarkytojas, kuris vadovauja savivaldybės administracijos sudarytoms aplinkos dezaktyvavimo darbo grupėms.

174. Pacientai, kuriems dėl pavojaus gyvybei būtina skubi stacionarinė medicinos pagalba, į stacionarines asmens sveikatos priežiūros įstaigas gali būti gabenami neatlikus apšvitos kontrolės ir dezaktyvavimo. Tokiais atvejais įspėjamos pagalbą šiems pacientams ir greitosios medicinos pagalbos paslaugas teikiančios įstaigos, įmonės ir ligoninės, į kurias šie pacientai gabenami.

175. Savivaldybės administracija pagal Radiacinės saugos centro pateiktas rekomendacijas organizuoja ir atlieka branduolinės ir (ar) radiologinės avarijos metu žuvusių asmenų kūnų tvarkymą.

VI. JODO PROFILAKTIKOS ORGANIZAVIMAS

176. Valstybės lygiu jodo profilaktiką branduolinės ir (ar) radiologinės avarijos atveju koordinuoja Radiacinės saugos centras, o savivaldybės ekstremaliųjų situacijų operacijų centras organizuoja jodo profilaktikos atlikimą. Jiems padeda Socialinės apsaugos ir darbo ministerija, Sveikatos apsaugos ministerija, Švietimo ir mokslo ministerija, Ūkio ministerija, Lietuvos Raudonojo Kryžiaus draugija.

177. Sprendimus dėl jodo profilaktikos gyventojams taikymo priima savivaldybės administracijos direktorius ar Vyriausybės ekstremaliųjų situacijų komisija, gavę Sveikatos apsaugos ministerijos rekomendacijas.

178. Stabiliojo jodo preparatai branduolinės ir (ar) radiologinės avarijos atveju skiriami kelios valandos (bet ne anksčiau kaip prieš 6 valandas) prieš tolimąjį radionuklidų išmetimą, jeigu prognozuojama, kad tolimasis radionuklidų išmetimas neišvengiamai įvyks, arba skubiai (bet ne vėliau kaip per 2–3 valandas) po išmetimo.

179. Branduolinės energetikos objekto prevencinėje apsaugomųjų veiksmų zonoje ir skubių apsaugomųjų veiksmų zonoje esantys gyventojai vartoja stabiliojo jodo preparatus, kuriuos:

179.1. ūkio subjektų ir kitų įstaigų (švietimo, ikimokyklinio ugdymo, asmens sveikatos priežiūros, globos įstaigų ir kitų) darbuotojams, personalui, vaikams, moksleiviams, pacientams, globotiniams ir kitiems išduoda ūkio subjektų ir kitų įstaigų vadovų paskirti asmenys. Ūkio subjekto ir kitos įstaigos ekstremaliųjų situacijų valdymo plane (jeigu teisės aktų nustatyta tvarka planą privalu parengti) turi būti pateiktas už stabiliojo jodo preparatų saugojimą, atnaujinimą, šių preparatų išdavimą darbuotojams, personalui, vaikams, moksleiviams, pacientams, globotiniams ir kitiems ir jų instruktavimą, kaip vartoti stabiliojo jodo preparatus, atsakingų asmenų sąrašas. Ūkio subjekto ir kitos įstaigos vadovas reikiamą stabiliojo jodo preparatų kiekį įsigyja iš anksto ir saugo tam tinkamoje patalpoje;

179.2. įsigyja iš anksto vaistinėse pagal savivaldybės administracijos rekomendacijas (išskyrus gyventojus, nurodytus Plano 179.1 punkte).

180. Kiti šalies gyventojai prireikus vartoja stabiliojo jodo preparatus, kuriuos iš anksto

įsigyja vaistinėse pagal Sveikatos apsaugos ministerijos rekomendacijas.

181. Likviduotojai vartoja stabiliojo jodo preparatus, kuriais aprūpinami iš valstybės medicinos rezervo.

182. Branduolinės ir (ar) radiologinės avarijos atveju jodo profilaktikos operatyvieji apsaugomosios veiklos taikymo lygiai ir vartojimo rekomendacijos pateikti HN 99:2011.

V. KITI APSAUGOMIEJI VEIKSMAI

I. LAIKINAS GYVENTOJŲ PERKĖLIMAS. NUOLATINIS GYVENTOJŲ IŠKELDINIMAS

183. Laikinas gyventojų perkėlimas atliekamas, jeigu viršijami HN 99:2011 nustatyti bendrieji apsaugomosios veiklos taikymo lygiai.

184. Nuolatinis gyventojų iškeldinimas iš radionuklidais užterštos teritorijos organizuojamas siekiant išvengti 1 Sv dozės, kurią žmogus gautų per visą gyvenimą, pagal HN 99:2011 žmogaus gyvenimo trukmę skaičiuojant 70 metų.

185. Laikino gyventojų perkėlimo ir nuolatinio gyventojų iškeldinimo organizacinės priemonės tokios pat, kokios numatytos Plane organizuojant ir vykdamas gyventojų evakavimą.

II. APLINKOS DEZAKTYVAVIMAS

186. Aplinkos dezaktyvavimą branduolinės ir (ar) radiologinės avarijos atveju organizuoja savivaldybės ekstremaliųjų situacijų operacijų centras, vykdydamas savivaldybės ekstremaliųjų situacijų komisijos sprendimus. Jam padeda Aplinkos apsaugos agentūra, Lietuvos hidrometeorologijos tarnyba, Krašto apsaugos ministerija, Sveikatos apsaugos ministerija, Ūkio ministerija, Žemės ūkio ministerija, Priešgaisrinės apsaugos ir gelbėjimo departamentas, Radiacinės saugos centras, Valstybės sienos apsaugos tarnyba, Valstybinė atominės energetikos saugos inspekcija, Valstybinė maisto ir veterinarijos tarnyba, radioaktyviųjų atliekų tvarkytojas.

187. Norint sumažinti neigiamą radioaktyviojo užterštumo poveikį arba jo išvengti, savivaldybės administracijos sudarytos ir apmokytos grupės dezaktyvuoja aplinką (darbo ir transporto priemones, gruntą, dirvožemį, kelius, statinius).

188. Savivaldybės administracija sudaro aplinkos dezaktyvavimo grupes, inžinerinio transporto sąrašus, nustato dezaktyvavimo vietas ir suderina jas su Radiacinės saugos centru ir Aplinkos apsaugos agentūra, šiuos duomenis įtraukia į savivaldybės ekstremaliųjų situacijų valdymo planą. Kiekvienu konkrečiu atveju prireikus dezaktyvavimą atlikti nenustatytoje vietoje, savivaldybės ekstremaliųjų situacijų operacijų centras ją parenka ir suderina su Radiacinės saugos centru ir Aplinkos apsaugos agentūra.

189. Radioaktyviųjų atliekų tvarkytojas, vadovaudamasis bendraisiais dezaktyvavimo reikalavimais, nustatytais Nebranduolinės energetikos objektų, žemės ir pastatų, užterštų radionuklidais, dezaktyvacijos taisyklėse, patvirtintose sveikatos apsaugos ministro 2011 m. spalio 20 d. įsakymu Nr. V-922 (Žin., 2011, Nr. [129-6134](#)), koordinuoja ir vadovauja aplinkos dezaktyvavimo darbo grupėms, kurios dezaktyvuoja aplinką, organizuoja radioaktyviųjų atliekų nuvežimą į laikinąsias saugyklas, parenka talpyklas radioaktyviosioms atliekoms gabenti.

190. Darbo ir transporto priemonių, užterštų radioaktyviosiomis medžiagomis, dezaktyvavimą atlieka radioaktyviųjų atliekų tvarkytojas. Jeigu radioaktyviųjų atliekų tvarkytojui nepakanka pajėgų, jis kreipiasi į savivaldybės administraciją dėl reikiamų dezaktyvavimo grupių sudarymo ir padeda savivaldybės administracijai organizuoti jų darbą, apmoko grupes, prireikus vadovauja vykdomiems dezaktyvavimo darbams.

191. Žemės ūkio paskirties dirvožemio dezaktyvavimą, jeigu radioaktyvusis užterštumas viršija leistinas normas, pagal Radiacinės saugos centro ir Žemės ūkio

ministerijos rekomendacijas organizuoja savivaldybės ekstremaliųjų situacijų operacijų centras. Jeigu Radiacinės saugos centras ir Žemės ūkio ministerija nusprendžia, kad tikslinga atlikti dirvožemio dezaktyvavimą, jį atlieka savivaldybės administracijos sudarytos ir asmeninės apsaugos priemonėmis bei technika aprūpintos savivaldybės gyventojų grupės, kurioms vadovauja radioaktyviųjų atliekų tvarkytojas.

192. Evakavimo ir pajėgų pervežimo maršrutuose kelių dezaktyvavimą (nuplovimą vandenių, žvyrkelių paviršinio grunto nuėmimą, kelkraščių apipurškimą dulkes rišančiomis priemonėmis ir kita) organizuoja ir koordinuoja Susisiekimo ministerija. Susisiekimo ministerija sudaro kelių dezaktyvavimo vairuotojų grupes ir joms priskirtos specialios kelių inžinerinės technikos sąrašus. Kelių dezaktyvavimo grupės, prieš išvykdamas vykdyti užduoties, instruktuojamos radioaktyviųjų atliekų tvarkytojo darbuotojų. Grupėms įvykdžius užduotį, radioaktyviųjų atliekų tvarkytojas savivaldybės ekstremaliųjų situacijų operacijų centro nustatytose ir su Aplinkos apsaugos agentūra ir Radiacinės saugos centru suderintose vietose organizuoja specialios kelių inžinerinės technikos dezaktyvavimą.

193. Radiacinės saugos centras sprendžia, ar tikslinga dezaktyvuoti pastatus ir kelius branduolinės ir (ar) radiologinės avarijos atveju, o savivaldybės ekstremaliųjų situacijų operacijų centras organizuoja dezaktyvavimo darbus. Jiems padeda radioaktyviųjų atliekų tvarkytojas, Aplinkos apsaugos agentūra ir Susisiekimo ministerija.

III. MAISTO PRODUKTŲ, JŲ ŽALIAVŲ, GERIAMOJO VANDENS, PAŠARŲ IR JŲ ŽALIAVŲ RADIOLOGINĖS TARŠOS KONTROLĖ

194. Valstybės lygiu maisto produktų, jų žaliavų, geriamojo vandens, pašarų ir jų žaliavų radiologinės taršos kontrolę branduolinės ir (ar) radiologinės avarijos atveju organizuoja Valstybinė maisto ir veterinarijos tarnyba. Jai padeda Aplinkos apsaugos agentūra, Sveikatos apsaugos ministerija, Žemės ūkio ministerija, Radiacinės saugos centras ir savivaldybės administracija.

195. Valstybinė maisto ir veterinarijos tarnyba kontroliuoja maisto produktų, jų žaliavų, geriamojo vandens, pašarų ir jų žaliavų radiologinę taršą. Valstybinė maisto ir veterinarijos tarnyba, vadovaudamasi Sveikatos apsaugos ministerijos arba jos įgaliotos institucijos nustatytais maisto produktų, jų žaliavų, geriamojo vandens, pašarų ir jų žaliavų radioaktyviojo užterštumo normomis, kontroliuoja neužterštų radioaktyviosiomis medžiagomis maisto produktų, jų žaliavų, geriamojo vandens, pašarų ir jų žaliavų patekimą į rinką.

196. Valstybinė maisto ir veterinarijos tarnyba, vadovaudamasi Sveikatos apsaugos ministerijos arba jos įgaliotos institucijos nustatytais maisto produktų, jų žaliavų, geriamojo vandens, pašarų ir jų žaliavų radioaktyviojo užterštumo normomis, draudžia tiekti į prekybos tinklą maisto produktus, jų žaliavas, geriamąjį vandenį, pašarus ir jų žaliavas, jeigu nustatyta, kad juose viršijamos radioaktyviojo užterštumo normos. Apie tokius draudimus Valstybinė maisto ir veterinarijos tarnyba informuoja Sveikatos apsaugos ministeriją.

197. Jeigu maisto produktų, jų žaliavų, geriamojo vandens, pašarų ir jų žaliavų trūksta, Sveikatos apsaugos ministerija teikia rekomendacijas taikyti radioaktyvumą mažinančias priemones (valyti, perdirbti) ar kitus visuotinai priimtus metodus, taip pat gali nustatyti didesnes radioaktyviojo užterštumo normas.

198. Jeigu Valstybinei maisto ir veterinarijos tarnybai neužtenka pajėgų vykdyti maisto produktų, jų žaliavų, geriamojo vandens, pašarų ir jų žaliavų radiologinę kontrolę, Radiacinės saugos centrui rekomendavus valstybės ekstremaliųjų situacijų operacijos vadovo sprendimu mėginių radiologiniam tyrimui atlikti suaktyvinamos kitų radiologinius tyrimus atliekančių institucijų laboratorijos.

199. Tyrimus atliekančios laboratorijos gauna iš Valstybinės maisto ir veterinarijos tarnybos maisto produktų, jų žaliavų, geriamojo vandens, pašarų ir jų žaliavų mėginius ir

teikia jai tyrimų rezultatus.

200. Valstybinė maisto ir veterinarijos tarnyba nustatyta tvarka teikia Radiacinės saugos centrui maisto produktų, jų žaliavų, geriamojo vandens, pašarų ir jų žaliavų radiologinės taršos kontrolės ataskaitas gyventojų apšvitai vertinti. Radiacinės saugos centras apibendrina gautas ataskaitas, parengia išvadas ir pateikia valstybės ekstremaliųjų situacijų operacijų centrui.

201. Sveikatos apsaugos ministerija, vadovaudamasi Valstybinės maisto ir veterinarijos tarnybos periodiškai teikiamų maisto produktų, jų žaliavų, geriamojo vandens, pašarų ir jų žaliavų radiologinės taršos kontrolės ataskaitų duomenimis, atsižvelgdama į branduolinės ir (ar) radiologinės avarijos mastą, aplinkos radioaktyviojo užterštumo lygį, galimybes aprūpinti gyventojus neužterštais arba mažai užterštais maisto produktais, po branduolinės ir (ar) radiologinės avarijos gali periodiškai peržiūrėti maisto produktų, jų žaliavų, geriamojo vandens, pašarų ir jų žaliavų radioaktyviojo užterštumo normas ir laikinai nustatyti tokias normas, kurios, atsižvelgiant į aplinkybes, tuo laikotarpiu tinkamiausios.

202. Radiacinės saugos centrui pateikus išvadas, kad nustatyti leistini radioaktyviojo užterštumo lygiai nebeviršijami, Valstybinė maisto ir veterinarijos tarnyba atšaukia taikomus apribojimus žemės ūkio ir maisto produktams, pašarams ir ūkinei veiklai.

IV. ŽEMĖS ŪKIO ATKURIAMŲJŲ PRIEMONIŲ TAIKYMAS

203. Valstybės lygiu žemės ūkio atkuriamąsias priemones branduolinės ir (ar) radiologinės avarijos atveju organizuoja ir koordinuoja Žemės ūkio ministerija. Jai padeda Aplinkos apsaugos agentūra, Sveikatos apsaugos ministerija, Radiacinės saugos centras, Valstybinė maisto ir veterinarijos tarnyba ir savivaldybės administracija.

204. Radiacinės saugos centrui rekomendavus, Žemės ūkio ministerija, Sveikatos apsaugos ministerija ir Valstybinė maisto ir veterinarijos tarnyba, atsižvelgdamos į radioaktyviojo užterštumo matavimų rezultatus, teikia savivaldybės ekstremaliųjų situacijų operacijų centrui ir gyventojams nurodymus ir rekomendacijas dėl žemės ūkio atkuriamųjų priemonių taikymo radionuklidais užterštose teritorijose.

205. Valstybinė maisto ir veterinarijos tarnyba, Sveikatos apsaugos ministerija ir Radiacinės saugos centras kontroliuoja atkuriamųjų darbų vykdymą radionuklidais užterštose žemės ūkio sektoriaus teritorijose.

206. Atsižvelgiant į žemės ūkio produktų ir gyvūnų radioaktyviojo užterštumo matavimų duomenis ir į tai, kad taikant įvairius radioaktyviojo užterštumo mažinimo būdus nepavyksta pasiekti leistinų lygių, žemės ūkio produktai ir gyvūnai teisės aktų nustatyta tvarka tvarkomi kaip:

206.1. radioaktyviosios atliekos, kai radioaktyviosiomis medžiagomis užterštuose žemės ūkio produktuose ir šalutiniuose gyvūniniuose produktuose radionuklidų koncentracija arba jų aktyvumas viršija švarumo lygius;

206.2. nesaugūs maisto produktai, pašarai ir šalutiniai gyvūniniai produktai, kai radioaktyviosiomis medžiagomis užterštuose žemės ūkio produktuose ir šalutiniuose gyvūniniuose produktuose radionuklidų koncentracija arba jų aktyvumas neviršija švarumo lygių.

207. Atsižvelgdama į radioaktyviojo užterštumo matavimų rezultatus, Žemės ūkio ministerija teikia savivaldybės ekstremaliųjų situacijų operacijų centrui ir gyventojams rekomendacijas dėl tolesnio žemės ūkio technikos ir kitų gamybos priemonių eksploatavimo.

VI. LIKVIDUOTOJŲ RADIACINĖS SAUGOS UŽTIKRINIMAS

208. Įeinant į radionuklidais ar radioaktyviosiomis medžiagomis užterštą teritoriją ir iš jos išeinant, likviduotojų apšvitą vertina ir dezaktyvavimą likviduotojų įėjimo ir išėjimo iš šios teritorijos punktuose atlieka Krašto apsaugos ministerijos patelktų karinių vienetų ir

Priešgaisrinės apsaugos ir gelbėjimo departamento sudarytos dezaktyvavimo grupės. Prireikus Radiacinės saugos centras pasirinktinai atlieka likviduotojų apšvitos vertinimo ir dezaktyvavimo kokybės kontrolę.

209. Likviduotojai, kurie patelkiami branduolinės ir (ar) radiologinės avarijos metu numatytoms užduotims vykdyti, vadovų ir atsakingų pareigūnų aprūpinami ir apmokomi naudotis:

209.1. asmeninės apsaugos priemonėmis, apsaugančiomis kvėpavimo organus, odą ir akis: apsauginiais akiniais nuo dulkių, dujų, dūmų, respiratoriais, apsauginiais kostiumais, pirštinėmis, antbačiais ir t. t.;

209.2. individualiosios apšvitos kontrolės prietaisais (skaitmeniniais dozimetrais). Jeigu jų nėra ar trūksta, vadovai ir atsakingi pareigūnai informuoja savivaldybės ekstremaliųjų situacijų komisiją. Ši kreipiasi į Priešgaisrinės apsaugos ir gelbėjimo departamentą, kad likviduotojai skaitmeniniais dozimetrais būtų aprūpinti iš valstybės rezervo civilinės saugos priemonių atsargų. Jeigu individualiosios apšvitos kontrolės prietaisų neužtenka, suderinus su Radiacinės saugos centru, gali būti naudojami dozės galios matavimo prietaisai.

210. Likviduotojams draudžiama dirbti be asmeninės apsaugos priemonių ir individualiosios apšvitos kontrolės prietaisų.

211. Jeigu būsimoje darbo aplinkoje yra radioaktyviojo jodo, savivaldybės ekstremaliųjų situacijų komisijai ar Vyriausybės ekstremaliųjų situacijų komisijai priėmus sprendimą pagal Sveikatos apsaugos ministerijos pateiktas rekomendacijas, likviduotojams skubiai išdalijami stabiliojo jodo preparatai jodo profilaktikai atlikti. Jodo profilaktika atliekama ne anksčiau kaip 6 valandos, bet ne vėliau kaip 1 valanda prieš įeinant į radionuklidais ar radioaktyviosiomis medžiagomis užterštą teritoriją. Jeigu likviduotojai pateko į radioaktyviojo užterštumo teritoriją, nors jodo profilaktika jiems nebuvo atlikta, vartoti stabilųjį jodą profilaktiškai galima, jeigu su radioaktyviuoju jodu kontaktuota ne ilgiau kaip 4 valandas.

212. Likviduotojai stabiliojo jodo preparatais aprūpinami iš valstybės medicinos rezervo.

213. Likviduotojas neturi imtis veiksmų, dėl kurių galėtų patirti 50 mSv dozę viršijančią apšvitą. Ekstremaliąją situaciją, susidariusią dėl branduolinės ir (ar) radiologinės avarijos, likviduojančios organizacijos užtikrina, kad likviduotojai, kurie galėtų imtis veiksmų, dėl kurių galėtų būti viršijama 50 mSv dozė, sutiktų dirbti savo noru.

214. Tais atvejais, kai branduolinės ir (ar) radiologinės avarijos atveju būtina gelbėti žmonių gyvybes ar išvengti sunkių traumų, didelės kolektyvinės žmonių apšvitos dozės, taip pat branduolinės ir (ar) radiologinės avarijos sukeltų padarinių išplitimo, leidžiama nustatyti 100 mSv viršijantį atskaitos lygį ir būtina imtis visų įmanomų veiksmų, kad likviduotojų gauta apšvitos dozė neviršytų 100 mSv. Jeigu gelbėjama žmonių gyvybė, reikia imtis visų įmanomų priemonių, kad gelbėtojų apšvitos dozės neviršytų 500 mSv, tačiau apšvitos dozių ribos, didesnės nei 100 mSv, taikytinos tik Sveikatos apsaugos ministerijos sprendimu.

215. Savanoriai likviduotojai turi būti iš anksto aiškiai ir išsamiai atsakingų pareigūnų informuojami apie jų sveikatai gresiančius pavojų ir riziką, turimas apsaugos priemones, taip pat išmokomi veiksmų, kuriuos jie turės atlikti.

216. Nėščioms moterims ar manančioms, kad gali būti nėščios, draudžiama atlikti gelbėjimo ir neatidėliotinus darbus, kur galima papildoma radiacinė apšvita. Šiuos darbus joms draudžiama atlikti ir kaip savanorėms.

217. Atsakingi pareigūnai turi informuoti savanorius likviduotojus apie galimą papildomą apšvitą ir gauti rašytinį jų sutikimą dirbti tokiomis sąlygomis.

218. Pareigūnai turi užtikrinti siunčiamų savanorių likviduotojų radiacinę saugą ir garantuoti, kad apšvitos kontrolė bus atliekama visose branduolinės ir (ar) radiologinės avarijos padarinių likvidavimo vietose, kur galima apšvita ar radioaktyvusis užterštumas. Pareigūnai paskiria atsakingus asmenis, kurie darbo pabaigoje registruoja dirbusių savanorių likviduotojų individualiosios apšvitos kontrolės prietaisų rodmenis ir stebi, kad jų gaunamos

apšvitos dozės neviršytų leidžiamų.

219. Likviduotojų įėjimo ir išėjimo iš radionuklidais ar radioaktyviosiomis medžiagomis užterštos teritorijos punktų turėtų būti ne daugiau kaip 2. Priešgaisrinės apsaugos ir gelbėjimo departamento sudarytos dezaktyvavimo grupės atlieka dalyvaujančių Valstybinės priešgaisrinės gelbėjimo tarnybos pajėgų ir kaimyninių valstybių atsiųstų į pagalbą ugniagesių gelbėtojų dezaktyvavimą. Krašto apsaugos ministerijos sudarytos karinių vienetų dezaktyvavimo grupės atlieka kitų likviduotojų dezaktyvavimą.

220. Likviduotojai, įeinantys į radionuklidais ar radioaktyviosiomis medžiagomis užterštą teritoriją, registruojami. Likviduotojų apšvitos kontrolės rezultatų dokumentavimas (jeigu reikia, ir dezaktyvavimas) atliekamas mobiliuose ar stacionariai įrengtuose dezaktyvavimo punktuose darbo pabaigoje, kai likviduotojai išeina iš užterštos teritorijos.

221. Likviduotojų apšvitos kontrolė atliekama pagal Dozimetrinės kontrolės, įvykus branduolinei ar radiacinei avarijai, taisyklių reikalavimus.

222. Apšvitos kontrolės rezultatai protokolo forma pateikiami Radiacinės saugos centrui vertinti. Radiacinės saugos centras įvertina gautą likviduotojų apšvitą, jeigu reikia, atlieka vidinės apšvitos vertinimą ir siunčia pasitikrinti sveikatos būklės į asmens sveikatos priežiūros įstaigas. Likviduotojų apšvitos vertinimo duomenys saugomi Radiacinės saugos centre.

223. Baigus darbus, atsakingi pareigūnai informuoja likviduotojus apie gautą dozę ir jos vertinimą.

VII. MOKYMAI IR PRATYBOS

224. Valstybės ir savivaldybių institucijų ir įstaigų, kitų įstaigų ir ūkio subjektų vadovai, vadovaudamiesi Civilinės saugos įstatymo 23 straipsnio 2 punktu ir Civilinės saugos mokymo tvarkos aprašu, patvirtintu Vyriausybės 2010 m. birželio 7 d. nutarimu Nr. 718 (Žin., 2010, Nr. [69-3443](#)), siunčia nustatytų kategorijų asmenis, dirbančius jų vadovaujamosiose valstybės ir savivaldybių institucijose ir įstaigose, kitose įstaigose ir ūkio subjektuose, išklausti Priešgaisrinės apsaugos ir gelbėjimo departamento nustatytos civilinės saugos mokymo programos kurso. Šie asmenys mokomi ir jų kvalifikacija civilinės saugos srityje tobulinama Priešgaisrinės apsaugos ir gelbėjimo departamento Ugniagesių gelbėtojų mokyklos Civilinės saugos mokymo centre.

225. Plane nurodytos kompetentingos institucijos apmoko specialias grupes, sudarytas savivaldybės administracijos direktoriaus įsakymu, atlikti gyventojų apšvitos kontrolę, dezaktyvavimą ir kitas savivaldybės ekstremaliųjų situacijų valdymo plane joms priskirtas užduotis. Savivaldybėje organizuojamų mokymų ir pratybų metu patikrinamas specialių grupių pasirengimas ir įgūdžiai atlikti priskirtas užduotis, išbandoma priskirta įranga, asmeninės apsaugos priemonės, radiacinių matavimo prietaisų ir kitų priemonių techninė būklė ir veikimas.

226. Teisės aktų nustatyta tvarka periodiškai organizuojamos valstybinio lygio civilinės saugos pratybos, susijusios su gyventojų apsaugos organizavimu pagal Plano nuostatas.

VIII. TARPTAUTINĖ PAGALBA

227. Jeigu branduolinės ir (ar) radiologinės avarijos atveju apsaugomiesiems veiksams organizuoti ir atlikti šalyje nėra arba nepakanka civilinės saugos priemonių, prietaisų, medikamentų ir kitų materialinių išteklių, civilinės saugos sistemos ir Lietuvos kariuomenės pajėgų, valstybės ekstremaliųjų situacijų operacijos vadovas per valstybės ekstremaliųjų situacijų operacijų centrą informuoja Vyriausybės ekstremaliųjų situacijų komisijos pirmininką apie jų poreikį. Valstybės ekstremaliųjų situacijų operacijų centras, vadovaudamasis Konvencija dėl pagalbos įvykus branduolinei avarijai arba kilus radiologiniam pavojui ir Civilinės saugos tarptautinės pagalbos prašymo, priėmimo ir teikimo

tvarkos aprašu, parengia prašymą dėl kreipimosi pagalbos į užsienio valstybes, su kuriomis pasirašyti tarpvyriausybinių abipusės pagalbos susitarimai, taip pat į kitas užsienio valstybes, TATENA ir kitas tarptautines organizacijas ir šį prašymą pateikia Vyriausybės ekstremalių situacijų komisijos pirmininkui.

228. Vyriausybės ekstremalių situacijų komisija išnagrinėja prašymą dėl kreipimosi pagalbos į užsienio valstybes ar tarptautines organizacijas ir teikia Vyriausybei pasiūlymus dėl sprendimo priėmimo.

229. Vyriausybei priėmus sprendimą kreiptis pagalbos, Priešgaisrinės apsaugos ir gelbėjimo departamentas perduoda pagalbos prašymą kaimyninių valstybių institucijomis ir įstaigomis, Europos Komisijos Stebėsenos ir informacijos centrui (MIC), Šiaurės Atlanto Sutarties Organizacijos Euroatlantinio reagavimo į nelaimės koordinavimo centrui (NATO EADRCC) ir Jungtinių Tautų Humanitarinių reikalų koordinavimo biurui (UN OCHA). Užsienio reikalų ministerija papildomai išplatina pagalbos prašymą diplomatiniais kanalais.

230. Valstybės ekstremaliųjų situacijų operacijų centras koordinuoja civilinės saugos tarptautinės pagalbos priėmimą. Prireikus paskirstyti gautą humanitarinę pagalbą, padeda Lietuvos Raudonojo Kryžiaus draugija ir jos pasitelktos asociacijos, apmokyti savanoriai gyventojai.

IX. FINANSINIS APRŪPINIMAS

231. Apsaugomųjų veiksmų vykdymas, mėginių tyrimas dėl taršos radionuklidais ir kitų Plane numatytų priemonių skubus įgyvendinimas finansuojamas iš valstybės ir savivaldybių institucijoms skirtų Lietuvos Respublikos valstybės biudžeto asignavimų, ūkio subjektų ir kitų įstaigų lėšų. Šiems tikslams pritrūkus lėšų, teisės aktų nustatyta tvarka panaudojamos valstybės rezervo pinigines lėšos.

232. Gyventojų, ūkio subjektų ir kitų įstaigų patirtos išlaidos atliekant privalomus darbus ekstremaliosios situacijos dėl branduolinės ir (ar) radiologinės avarijos metu kompensuojamos Privalomų darbų atlikimo ekstremaliųjų situacijų atvejais ir kompensavimo už jų atlikimą tvarkos apraše nustatyta tvarka.

233. Ūkio subjektų ir kitų įstaigų patirtos išlaidos teikiant materialinius išteklius ekstremaliosios situacijos dėl branduolinės ir (ar) radiologinės avarijos metu kompensuojamos, taip pat valstybės parama gyventojams, ūkio subjektams, kitoms įstaigoms, patyrusioms žalą, teikiama vadovaujantis Materialinių išteklių teikimo ir kompensavimo už jų teikimą tvarkos aprašu ir Valstybės paramos už žalą, patirtą dėl ekstremaliosios situacijos, teikimo tvarkos aprašu, patvirtintais Vyriausybės 2010 m. liepos 21 d. nutarimu Nr. 1107 (Žin., 2010, Nr. [90-4765](#)).

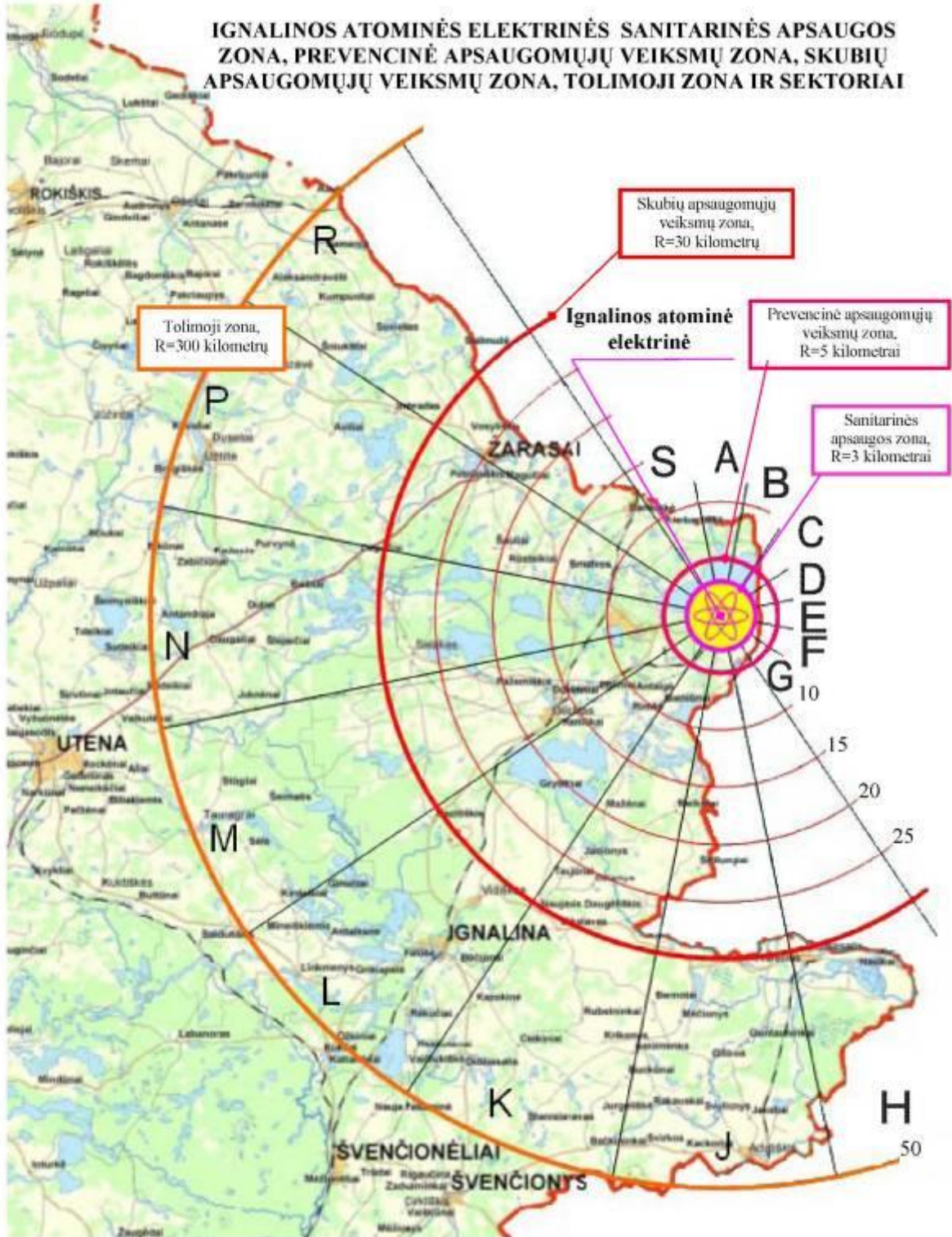
X. BAIGIAMOSIOS NUOSTATOS

234. Planas peržiūrimas ir tikslinamas Lietuvoje ir kitose šalyse atsiradus naujiems branduolinės energetikos objektams, pasikeitus branduolinės ir (ar) radiologinės avarijos rizikai ar įvykus kitiems pokyčiams, didinantiems radiacinio pavojaus riziką ir mažinantiems gyventojų saugumą, taip pat pasikeitus civilinę, branduolinę ir radiacinę saugą reglamentuojantiems teisės aktams.

235. Planas taip pat peržiūrimas ir tikslinamas po valstybinio lygio civilinės saugos pratybų, susijusių su gyventojų apsaugos organizavimu pagal Plano nuostatas, Valstybinio plano 2 priedo 14 punkte įvardytoms atsakingosioms institucijoms pateikus pasiūlymus.

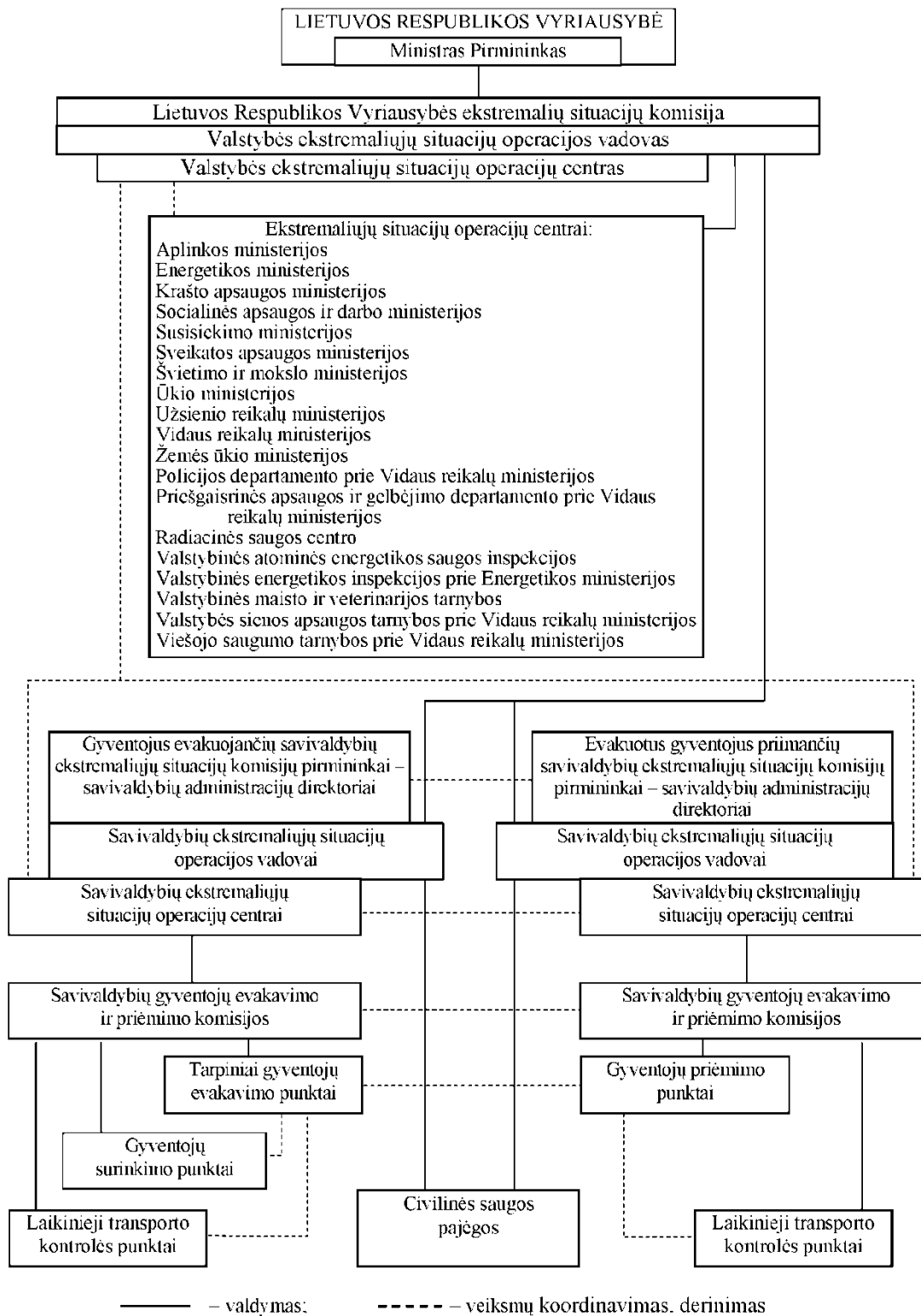
Valstybinio gyventojų apsaugos
plano branduolinės avarijos atveju
1 priedas

**IGNALINOS ATOMINĖS ELEKTRINĖS SANITARINĖS APSAUGOS ZONA,
PREVENCINĖ APSAUGOMŲJŲ VEIKSMŲ ZONA, SKUBIŲ APSAUGOMŲJŲ
VEIKSMŲ ZONA, TOLIMOJI ZONA IR SEKTORIAI**

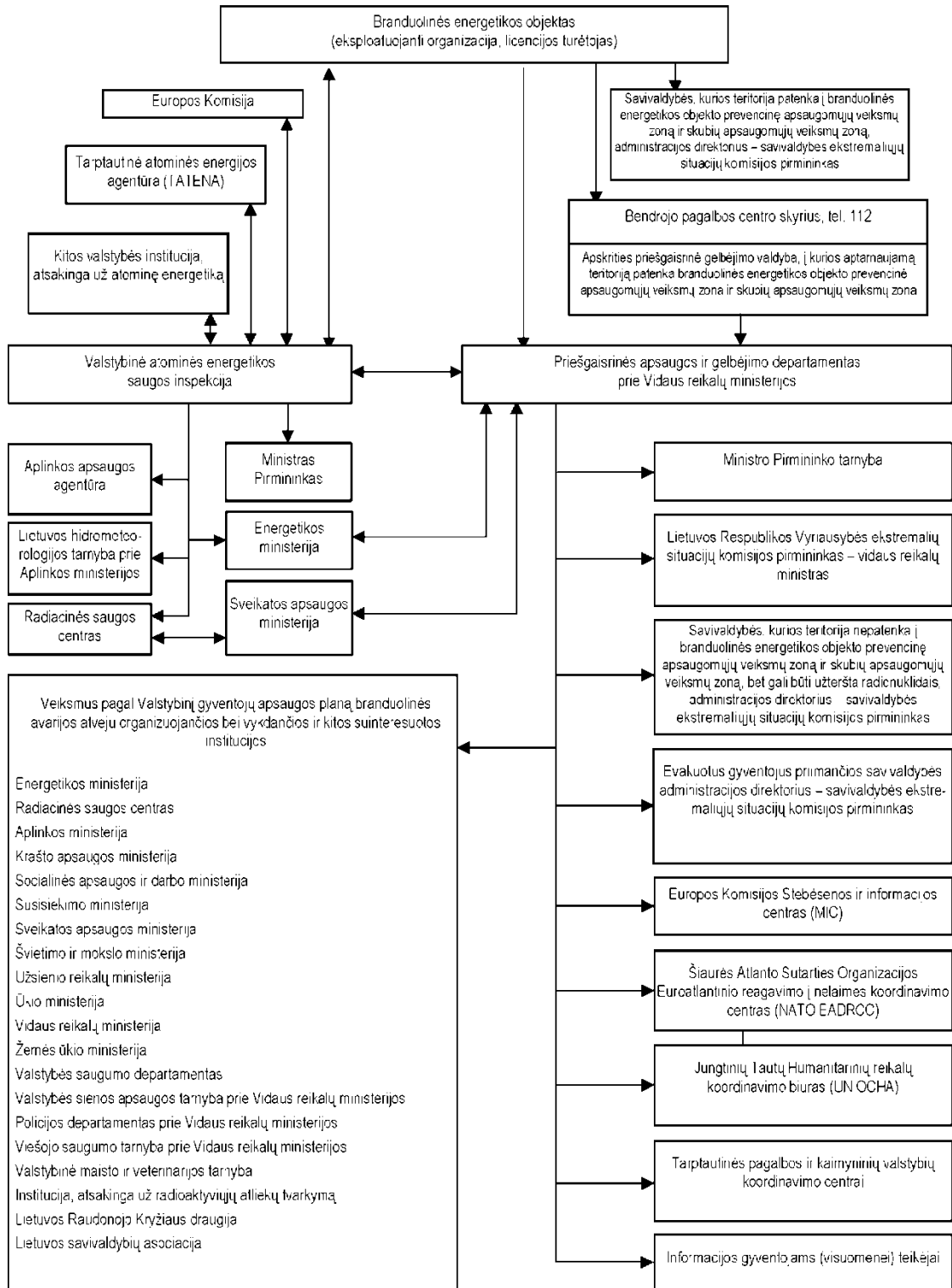
Valstybinio gyventojų apsaugos
plano branduolinės avarijos atveju
2 priedas

**EKSTREMALIOSIOS SITUACIJOS VALDYMO IR KOORDINAVIMO
BRANDUOLINĖS IR (AR) RADIOLOGINĖS AVARIJOS ATVEJU SCHEMA**

Valstybinio gyventojų apsaugos
plano branduolinės avarijos atveju
3 priedas

**PIRMINIO PRANEŠIMO APIE BRANDUOLINĘ IR
(AR) RADIOLOGINĘ AVARIJĄ PERDAVIMO SCHEMA**

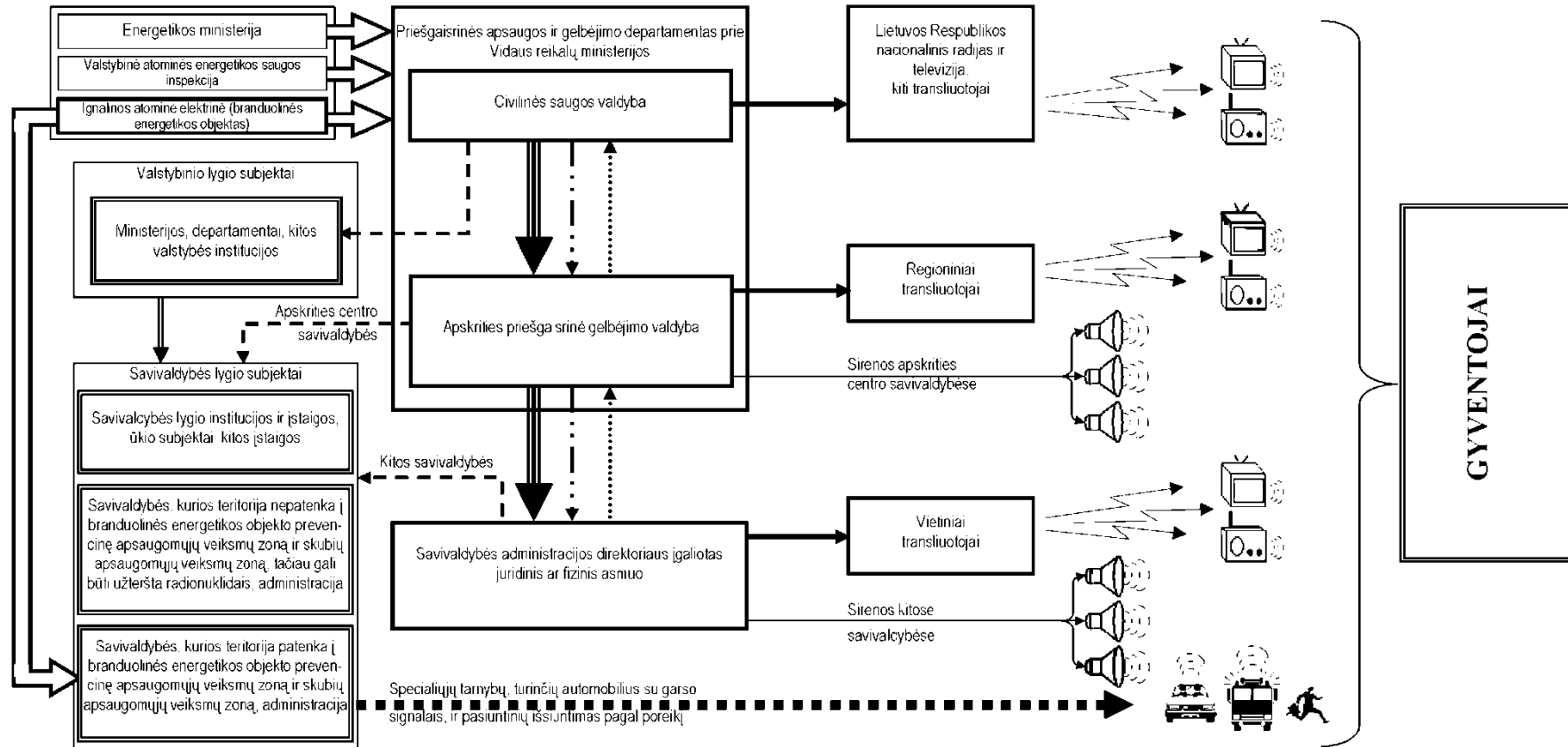
41.	Patirtos žalos atlyginimas, nuostolių kompensavimas	nustatyta tvarka	Lietuvos Respublikos Vyriausybė, savivaldybės administracijos direktorius, savivaldybės administracija																	--
-----	---	------------------	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	----

Valstybinio gyventojų apsaugos
plano branduolinės avarijos atveju
5 priedas

**GYVENTOJŲ IR CIVILINĖS SAUGOS SISTEMOS SUBJEKTŲ PERSPĖJIMO, INFORMACIJOS IR
REKOMENDACIJŲ BRANDUOLINĖS IR (AR) RADIOLOGINĖS AVARIJOS ATVEJU PATEIKIMO SCHEMA**

GYVENTOJŲ IR CIVILINĖS SAUGOS SISTEMOS SUBJEKTŲ PERSPĖJIMO, INFORMACIJOS IR REKOMENDACIJŲ BRANDUOLINĖS IR (AR) RADIOLOGINĖS AVARIJOS ATVEJU PATEIKIMO SCHEMA

Valstybinio gyventojų apsaugos plano branduolinės avarijos atveju
5 priedas

- Paaiškinimai:**
- pirminės informacijos pateikimas
 - už perspėjimą ir informavimą atsakingos institucijos
 - perspėjamos institucijos ir gyventojai
 - sirenos, radijo ir televizijos imtuvai
 - specialiųjų tarnybų automobilių ir pasiuntinių išsiuntimas

- sirenų įjungimas, laikas: S
- komanda (nurodytas) jungti sirenas, laikas: 15 min. iki S
- pranešimo ir rekomendacijų perdavimas, laikas: 13 min. iki S
- perspėjimas ir informavimas, laikas: 10 min. iki S
- atliktų veiksmų patvirtinimas, laikas: 10 min. iki S
- pavaldžių institucijų žinybinis perspėjimas ir informavimas
- gyventojų informavimas, laikas: 3 min. po S

Valstybinio gyventojų apsaugos
plano branduolinės avarijos atveju
6 priedas

(Pranešimo forma)

Gyventojams paskelbtival. ... min.

.....
(valstybės (savivaldybės) institucijos ar įstaigos pavadinimas)

**PRANEŠIMAS
CIVILINĖS SAUGOS SIGNALU „RADIACINIS PAVOJUS“**

..... Nr.
(data)

.....
(sudarymo vieta)

Informacija

.....
(data, laikas, branduolinės (atominės) elektrinės pavadinimas)

..... branduolinėje (atominėje) elektrinėje įvyko branduolinė (ar
radiologinė) avarija.

Prognozuojama, kad į aplinką po valandų pateks radioaktyviosios medžiagos.
(valandos)

Pučiant vėjui, kils radioaktyviosios taršos pavojus
(vėjo kryptis)

.....
.....
(savivaldybės, gyvenamosios vietovės)

Dėmesio! Dėmesio!

.....
(savivaldybėms, gyvenamosioms vietovėms)

skelbiamas civilinės saugos signalas:

„Radiacinis pavojus“ – „Radiacinis pavojus“ – „Radiacinis pavojus“

Rekomendacijos

Gyventojai, nedelsdami grįžkite namo, užsandarinkite gyvenamąsias patalpas ir būstus,
pasiruoškite kvėpavimo organų apsaugos priemonės, jodo preparatus, maisto ir geriamojo
vandens atsargas ir reikiamus medikamentus.

.....
(pateikiamos kitos reikiamos rekomendacijos)

Ruoškites galimam evakavimui. Nepasiduokite panikai, perspėkite artimuosius, kaimynus. Būkite įsijungę Lietuvos Respublikos nacionalinio radijo ar televizijos programą. Laukite tolesnių nurodymų.

.....

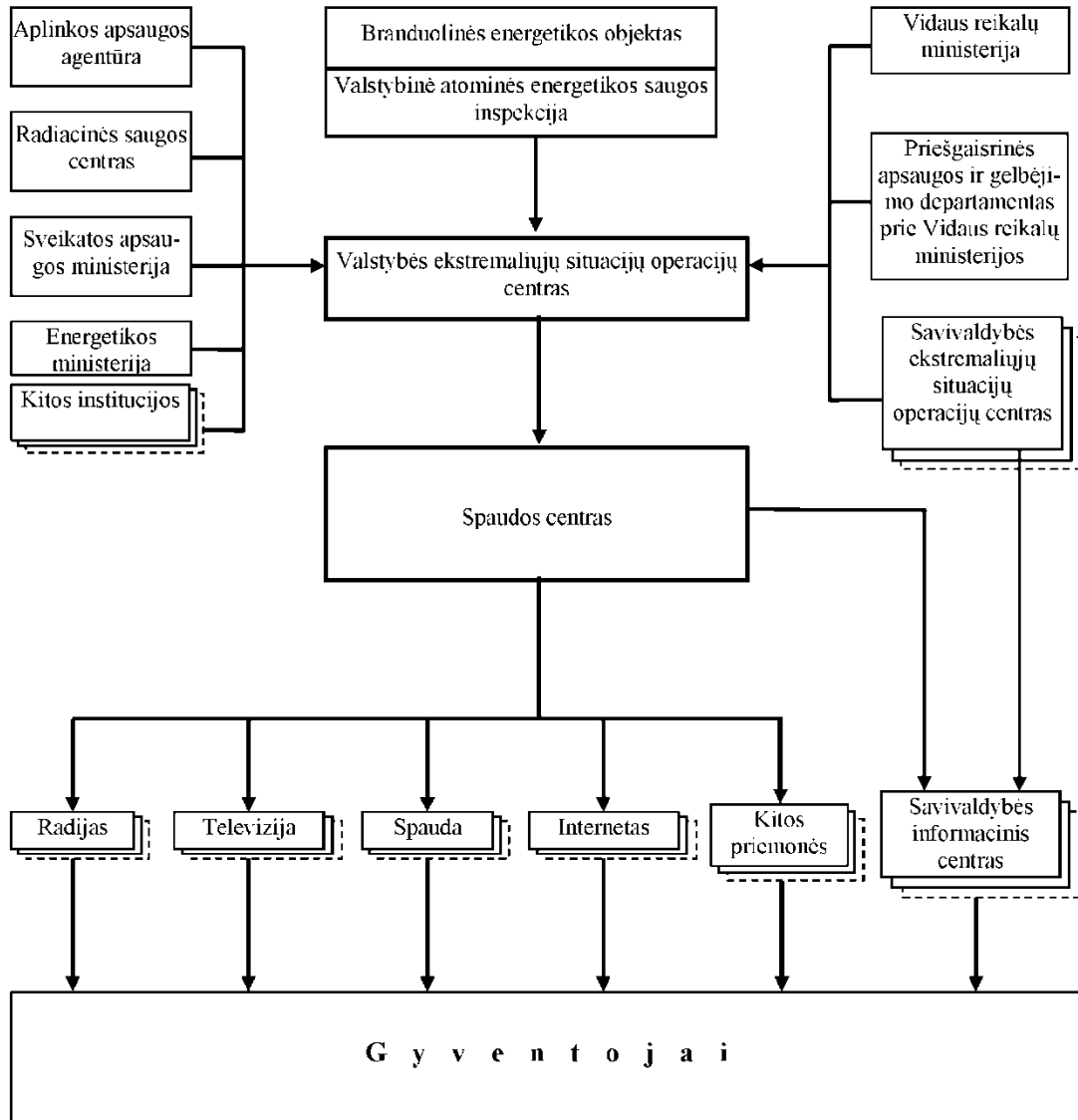
.....
(atsakingo asmens pareigos)

.....
(parašas)

.....
(vardas ir pavardė)

Valstybinio gyventojų apsaugos
plano branduolinės avarijos atveju
7 priedas

**GYVENTOJŲ INFORMAVIMO BRANDUOLINĖS IR (AR) RADIOLOGINĖS
AVARIJOS ATVEJU SCHEMA**

Valstybinio gyventojų apsaugos
plano branduolinės avarijos atveju
8 priedas

**GYVENTOJŲ EVAKAVIMAS IŠ BRANDUOLINĖS ENERGETIKOS OBJEKTO PREVENCINĖS APSAUGOMŲJŲ VEIKSMŲ ZONOS
IR SKUBIŲ APSAUGOMŲJŲ VEIKSMŲ ZONOS**

Savivaldybė, kurios teritorija gali būti užteršta radionuklidais		Vėjo kryptys, gyventojų evakavimo maršrutai, evakuojamų gyventojų skaičius (EGS ¹)						Savivaldybės, į kurias evakuojami gyventojai ir su kuriomis turi būti sudarytos sutartys dėl evakuojamųjų apgyvendinimo
		VAKARŲ vėjas		PIETŲ vėjas		RYTŲ vėjas		
pavadinimas	iš viso gyventojų (2011 metais)	evakavimo maršrutas	EGS	evakavimo maršrutas	EGS	evakavimo maršrutas	EGS	
Visagino atominė elektrinė ²	500 ³	Visaginas–Utena	100 ³	Visaginas–Švenčionys	100 ³	Visaginas–Švenčionys	100 ³	Utenos r., Švenčionių r.
Iš viso	199 909	Iš viso evakuojama	16 350	Iš viso evakuojama	16 350	Iš viso evakuojama	50 702	
Visagino	27 111	Utena–Panevėžys	6 780	Švenčionys–Vilnius	6 780	Švenčionys–Vilnius	6 780	Panevėžio m., Vilniaus m.
Ignalinos r.	18 886	Molėtai–Kėdainiai	4 730	Ignalina–Molėtai	4 730	Vilnius–Šalčininkai	4 730	Elektrėnų, Kėdainių r., Molėtų r., Širvintų r., Ukmergės r., Varėnos r., Vilniaus r.
		Molėtai–Širvintos		Molėtai–Širvintos		Vilnius–Elektrėnai		
		Molėtai–Ukmergė		Vilnius–Elektrėnai		Vilnius–Varėna		
Zarasų r.	19 329	Obeliai–Rokiškis	4 840	Panevėžys–Ukmergė	4 840	Utena–Ukmergė	4 840	Biržų r., Jonavos r., Kaišiadorių r., Kėdainių r., Kupiškio r., Pasvalio r., Rokiškio r., Ukmergės r.
		Rokiškis–Kupiškis		Utena–Kėdainiai		Utena–Kėdainiai		
		Rokiškis–Biržai		Utena–Jonava		Utena–Jonava		
		Utena–Pasvalys		Ukmergė–Kaišiadorys		Ukmergė–Kaišiadorys		
Anykščių ⁴ r.	30 279	–	–	–	–	Ukmergė–Jonava	7 570	Jonavos r., Kauno r.

Savivaldybė, kurios teritorija gali būti užteršta radionuklidais		Vėjo kryptys, gyventojų evakavimo maršrutai, evakuojamų gyventojų skaičius (EGS ¹)						Savivaldybės, į kurias evakuojami gyventojai ir su kuriomis turi būti sudarytos sutartys dėl evakuojamųjų apgyvendinimo
		VAKARŲ vėjas		PIETŲ vėjas		RYTŲ vėjas		
pavadinimas	iš viso gyventojų (2011 metais)	evakavimo maršrutas	EGS	evakavimo maršrutas	EGS	evakavimo maršrutas	EGS	
						Ukmergė–Kaunas		
Kupiškio ⁴ r.	21 692	–	–	–	–	Panevėžys–Pakruojis	5 430	Pakruojo r.
Rokiškio ⁴ r.	36 865	–	–	–	–	Biržai–Pasvalys	9 180	Pasvalio r.
Utenos ⁴ m.	31 142	–	–	–	–	Ukmergė–Kaunas	7 790	Kauno r.
Utenos ⁴ r.	14 605	–	–	–	–	Ukmergė–Širvintos	4 382	Jonavos r., Širvintų r.
						Ukmergė–Jonava		

¹ Gyventojai, kuriuos savivaldybės administracija evakuoja organizuotai ir kuriems skiriamas transportas. Numatoma, kad asmeniniu ir kitu transportu evakuosis apie 75 procentus visų savivaldybės gyventojų.

² Visagino atominė elektrinė (planuojama pastatyti).

³ Orientaciniai duomenys pagal Visagino atominės elektrinės poveikio aplinkai vertinimo ataskaitą. Numatoma, kad branduolinės ir (ar) radiologinės avarijos atveju apie 20 procentų darbuotojų liks darbo vietose, kiti darbuotojai bus evakuojami.

⁴ Šios teritorijos patenka į branduolinės energetikos objekto tolimąją zoną, tačiau branduolinės ir (ar) radiologinės avarijos atveju gali būti užterštos radionuklidais, todėl šiose teritorijose gali prirreikti vykdyti gyventojų evakavimą ir kitus skubius apsaugomuosius veiksmus, taip pat taikyti ankstyvuosius ir (ar) ilgalaikius apsaugomuosius veiksmus.

Valstybinio gyventojų apsaugos
plano branduolinės avarijos atveju
9 priedas

**KVĖPAVIMO ORGANŲ APSAUGAI NAUDOJAMŲ MEDŽIAGINIŲ APSAUGOS
PRIEMONIŲ ORIENTACINIAI APSAUGOS EFEKTYVUMO KOEFICIENTAI**

Apsaugos priemonė	Sluoksnių skaičius	Apsaugos efektyvumo koeficientas
Vyriška medvilninė nosinė	8	9
Vyriška medvilninė nosinė	1 (suglamžyta)	8,5
Vyriška medvilninė nosinė	1 (sudrėkinta)	2,7
Vyriška medvilninė nosinė	1 (sausą)	1,4
Moteriška medvilninė nosinė	4 (sudrėkinta)	2,7
Moteriška medvilninė nosinė	4 (sausą)	2,2
Popierinė nosinė	1 (sausą)	1,9
Popierinė nosinė	1 (sudrėkinta)	2,3
Medvilniniai marškiniai	1 (sudrėkinti)	2,9
Medvilniniai marškiniai	2 (sausai)	2,9
Medvilniniai marškiniai	1 (sausai)	1,5
Medvilninis rankšluostis	1–2	4

Pastaba. Apsaugos efektyvumo koeficientas rodo, kiek kartų sumažėja vidinė apšvita įkvėpiant radioaktyviųjų aerozolių, kai naudojamos paprastos kvėpavimo takų apsaugos priemonės.
